PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 140 (1828) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, petek 15. junija 1951 Cena 15 lir

Prispevajte za Kulturni dom

PO MIRNI VOLILNI KAMPANJI bodo Francozi izvolili nov parlament

Obilna udeležba na predvolilnih shodih in redki incidenti - Kominformisti opirajo svojo propagando na "borbo za mir", degolisti pa zahtevajo ustavno reformo - Predvidevanja o sestavi novega parlamenta

PARIZ, 14. — Francoska vlada je odredila «izredne» ukrepe policije, da bi preprečila možnost spopadov med kominformisti in pristaši De Gaulla po nedeljskih volitvah. Današnji «Humanite», glasilo KP Francije, zatrjuje, da nameravajo degolisti izvajati nasilje, pri čemer se opirajo na stavek, ki ga je De Gaulle izrekel že 1. junija v svojem govoru svojim privržencem: «Sešli se bomo 18. junija na Elizejskih poljanah».

Iz tega stavka izvajajo kominformisti možnost, da bi De Gaulle poskušal izvesti državni udar. Predstavniki RPF pa trdijo, da so te obtožbe smešne. 18. junij da je važen za De Gaulla, ker je to enajsta obletnica njegovega prvega govora na londonskem radiu, ko je naznanil ustanovitev gibanja svobodnih Francozov. Vsako leto po vojni je De Gaulle na ta dan odšel s svojimi bližnjimi sodelavci z Elizejskih poljan do pokopališča Mont Valerien in tam položil venec na grobove padlih članov gibanja odpora.

Policija se boji, da bi kominformisti poskušali ustaviti De Gaullov sprevod, iz česar bi mogel nastati resen spopad. Možnost tega spopada je doslej edina komplikacija v mirni volilni kampanji, kot je doslej Francija še ni doživela. Prav to označujejo politični opazovalci za eno izmed glavnih karakteristik predvolilne borbe.

Incidenti so bili doslej dokaj redki. Le včasih je prišlo do napada na govorniški oder, toda policija je vedno hitro vzpostavila red. V glavnem pa so stranke spoštovale pravico vsakega, da na zborovanjih pove svojo besedo. Pač pa se nekateri kandidati pritožujejo, da so njihove lepake strgali ali pokrili z drugimi.

Francoski radio je dodelil predstavnikom večjih strank desetminutno dnevno oddajo. Te oddaje so se poslužile znane osebe kot Edouard Herriot, Daladier, Bidault, Pleven, Guy Mollet, Duclos in general De Gaulle, ki so skoraj vsi že bili v IV. republiki predsedniki vlade.

Komentarji o vzrokih te mirnosti volilne kampanje so seveda različni. Nekateri opazovalci trdijo, da je tega kriva neka otopelost volivcev in zlasti mladine, drugi pa to tezo spet ovračajo z razmeroma obilno udeležbo na volilnih zborovanjih. Vendar pa številni Francozi zahajajo na zborovanja samo zato, da bi slišali znamenite govornike, ali pa da bi primerjali razlike v mnenjih med raznimi strankami. Zaradi tega ni mogoče reči, da obiskujejo volilna zborovanja samo oni, ki bodo glasovali za listo, ki je zborovanje priredila. Vse skupaj pa bi vendarle dokazovalo zanimanje za politična vprašanja.

Svojo volilno kampanjo so kominformisti oprli na dva glavna argumenta: «borba za mir» in izboljšanje socialnega položaja. Trditev, da je ZSSR oltar miru, ki ga je treba braniti proti ameriškemu imperializmu, ni našla odziva izven kroga članov in simpatizerjev KP Francije. Ostalim strankam ni bilo težko najti odgovor na to trditev — navajali so podatke in dejstva o ekspanzionistični politiki ZSSR. Trditev, da se namerava Francija udeležiti imperialistične vojne proti Rusiji, pa je povzročila negodovanje; politični krogi ne morejo razumeti, kako upajo kominformisti s propagando take vrste prodreti v kroge, ki so jim bili doslej nasprotni.

Degolisti so postavili v ospredje volilne kampanje reformo ustave. Okrepiti hočejo pooblastila predsednika republike, ki bi po njihovem moral dobiti tudi možnost razpusta parlamenta in drugih izvršilnih ukrepov. General De Gaulle je izjavil, da njegovo gibanje ne bo sodelovalo v nobeni vladi, če prej ne bo izvedena ustavna reforma. Glavni ugovor ostalih strank je, da omogoča taka ustavna reforma nevarnost diktature, ki v Franciji ni na dobrem glasu še iz časov Napoleona III.

Mnogi opazovalci menijo, da so degolisti izgubili mnogo izgledov, ker se na splošno niso hoteli povezati. Novi volilni zakon daje jasno premoč onim strankam, ki se povežejo med sabo; tako imajo mnogo več možnosti za dosego večine, pri čemer uživajo vse ugodnosti večinskega sistema razdeljevanja mandatov.

Stranke koalicije «tretje sile» so postavile v ozadje vprašanja, v katerih se njihova mnenja ločijo. Socialisti se ne skladajo z ljudskimi republikanci v vprašanjih šolstva, z radikali pa so si navzkriž glede gospodarske politike. Toda ta vprašanja so se pomaknila v ozadje, vladne stranke pa složno poudarjajo, da je Francija po vojni dosegla precejšnje uspehe na gospodarskem, socialnem in političnem področju.

Predvidevanj o izidu volitev je mnogo, vendar so zaradi zapletenosti volilnega sistema bolj ali manj tvegana. V poluradnih krogih menijo, da bodo iz volitev socialisti izšli kot najmočnejša stranka in pridobili 120 do 130 sedežev. Na drugem mestu bi naj bili degolisti s 100 do 110 sedeži (doslej so jih imeli samo 30). Sledili bi komunisti, ki bi po teh računih izgubili okoli 60 sedežev v primerjavi z dosedanjimi. MRP bi izgubil 60 do 70 sedežev od dosedanjih 145. Levo krilo «tretje sile», radikali in odporniško gibanje bi pridobili 20 sedežev poleg dosedanjih 60, neodvisni, agrarci in republikanska stranka svobode bi naj povečali število poslancev od 60 na 75. Poleg tega naj bi bilo izvoljenih še 30 do 40 poslancev izven strank.

Ta poluradna predvidevanja se ne skladajo vedno z mnenjem političnih opazovalcev in samih strank. Večina opazovalcev sodi, da odmerja poluradno mnenje, za katerim se skriva notranje ministrstvo, premalo poslancev degolistom, preveč socialistom, premalo neodvisnim in preveč ljudskim republikancem.

Predstavnik zunanjega ministrstva je izjavil, da radijske postaje v Moskvi, Pragi, Varšavi in Budimpešti že od začetka volilne kampanje stalno podpirajo kandidate KP Francije. Predstavnik je protestiral proti temu «tujemu vmešavanju v francoske zadeve» in opozoril, da je sovjetski delegat na pariški konferenci Gromiko večkrat, zlasti pa 2. junija, v Rožnati palači obtožil Zahod, da se vmešava v notranje zadeve ČSR, Madžarske, Bolgarije, Romunije, itd.

ADENAUER V RIMU

Italiji grozi ponovna stavka državnih uslužbencev in 48-urna stavka železničarjev - Posvetovanja vodstev političnih strank

RIM, 14. — Danes zvečer je prišel v Rim zahodnonemški kancler Konrad Adenauer, ki se bo zadržal v italijanski prestolnici nekaj dni in se tam razgovarjal o gospodarskih in političnih vprašanjih.

V italijanskih uradnih krogih namigujejo, da bo glavni predmet razgovorov predlog italijanskega zunanjega ministra Sforze o načrtu «male Evrope», ki bi obsegala Zahodno Nemčijo, Francijo in Italijo. Govorili bodo gotovo tudi o vprašanjih, ki so zvezani s Schumanovim načrtom.

Adenauerjev prihod v Rim je spet obrnil pozornost političnih krogov na mednarodna vprašanja, ki so bila v volilnem hrupu zadnjih tednov skoraj pozabljena.

Vendar je v Italiji še dovolj notranjih vprašanj, ki vznemirjajo javno mnenje. Predvsem je to vprašanje državnih uslužbencev, ki spet grozijo s splošno stavko, če jim jutrišnji sestanek s predstavniki vlade ne bo dal zadoščenja. Na obzorju pa je tudi druga stavka: železničarji in tramvajski uslužbenci grozijo z dvodnevno stavko, ki jo bodo izvedli 21. in 22. junija. Ta stavka bi za 48 ur paralizirala življenje v Italiji.

Nadaljuje se analiza volilnih izidov. Danes sta se sestali vodstvi PSI in krščanske demokracije, jutri pa so sklicali seje liberalci in KPI, medtem ko socialni demokrati nadaljujejo s posvetovanji. Z zanimanjem pričakujejo sejo liberalcev, ki bo dala odgovor na vprašanje, ali bodo ostali v opoziciji, ali pa bodo začeli z akcijo za ponovni vstop v vlado.

Vandenbergove izjave o atlantskem letalstvu

PARIZ, 14. — Na tiskovni konferenci, ki jo je imel pred odhodom v Luksemburg, je poveljnik ameriškega letalstva general Vandenberg dejal, da je «ameriško letalstvo dobro opremljeno, sposobno, toda majhno» in da tudi zahodnoevropsko letalstvo ni tako močno kot bi moralo biti. Poudaril je važnost povečanja letalstva in nato govoril o nedavni konferenci poveljnikov letalskih sil atlantskega pakta.

Oba slovenska svetovalca v goriškem pokrajinskem svetu uradno potrjena

Molar in Marinič sta dobila glasove v vseh občinah svojih okrožij Primeri protizakonitega postopanja volilnih komisij v Slov. Benečiji

V zvezi z volilnim uspehom, ki sta ga dosegla prvič v zgodovini Slovenske Benečije neodvisna slovenska kandidata na nedeljskih pokrajinskih volitvah prof. Aleksander Molar in Jožef Marinič, objavljamo še nekatere podrobnosti.

Čeprav je bilo v obeh volilnih okrožjih Tarčent in Sent Peter Slovenov priključeno več furlanskih krajev, ni bilo niti ene občine, da ne bi oba slovenska kandidata obeh volilnih okrožij dobila več ali manj glasov.

Aleksander Molar je dobil v posameznih občinah svojega volilnega okrožja sledeče število glasov: Tarčent 75, Ciasso 82, Brdo 264, Manjan 34, Neme 28, Tajpana 173, Trep grand 100, Tricesimo 26.

Jožef Marinič pa je v posameznih občinah volilnega okrožja Sent Peter Slovenov-Povoletto dobil naslednje glasove: Sent Peter Slovenov 45, Ahten 49, Dreka 2, Fojda 37, Grmek 31, Moimacco 4, Povoletto 18, Podbonesec 27, Sent Lenard 49, Sovodnje 28, Srednje 4, Torjan 15.

Glede pritiska na volivce v Slovenski Benečiji smo izvedeli še za nekatere protizakonitosti, ki so se dogajale na sam dan volitev. Na volišču II. v Klodiču občine Grmek je na pr. demokrščanski skrutinator Chiabai Vittorio iz Gornjega Grmeka neki volivki na samem volišču s prstom direktno pokazal, na glasovnici, kako naj voli za Krščansko demokracijo. Neki Kanalac Luigi iz vasi Kanalac tudi v občini Grmek, po poklicu policaj v Genovi, ki je za volitve prišel na dopust, je pripeljal na volišče nekega volivca in ga sam odvedel v kabino. Proti temu je predstavnik slovenske neodvisne liste Predan Aleksander odločno protestiral. Kljub temu pa volilna komisija ni podvzela nikakršnega ukrepa in tudi ni hotela vnesti v zapisnik, da je Predan protestiral. Takšne protizakonistosti so se dogajale torej celo v navzočnosti omenjenega predstavnika. Lahko si torej zamislimo, kaj vse so si dovoljevale tista in druge njej podobne komisije, ki so bile sestavljene iz samih trikoloristov. O tem so se najbolje izrazili volivci sami, ki so po izhodu iz volišča ogorčeno vzklikali: «Neverjetno, kakšna kamora je to»!

Kako je vršila volilno propagando v prid Krščanski demokraciji številna duhovščina — izvzemši nekaterih častnih izjem, ki jim s tem dajemo priznanje — pa nam pove sledeči primer:

V vasi Ljesa občine Grmek je župnik Blažuto Artur na sam dan volitev v nedeljo pridigal v cerkvi, naj volivci glasujejo za Krščansko demokracijo in jih strašil s «peklenskim ognjem» če ga ne bodo ubogali. Lahko si zamislimo, da je zlasti na preproste pobožne slovenske ženice župnikovo teroriziranje vsekakor imelo mnogo vpliva. Zato poudarjamo, da so pač zelo neutemeljene govorice, ki jih te dni širijo goriški klerikalci, da je duhovščina po Slovenski Benečiji pripomogla k zmagi neodvisnih slovenskih kandidatov in neodvisnih slovenskih kandidatnih list v treh slovenskih beneških občinah.

Za primer, kako so združene italijanske šovinistične stranke s kominformisti vred — ki so, mimogrede povedano, prejeli povsod manj glasov kot pa slovenski neodvisni kandidati — vršile agitacijo proti slovenskemu neodvisnemu kandidatu Mariniču, pa navajamo besedilo letakov, ki so jih trosili po vaseh njegovega volilnega okrožja. Besedilo se glasi:

«Prebivalci Grmeka in vseh dolin! Kdor glasuje za Mariniča, glasuje za Tita! Ne glasujte za tujca! Ne glasujte za tistega, ki vas izdaja in za tistega, ki ne zna braniti vaših interesov!»

Važno je še poudariti, da sta oba slovenska neodvisna kandidata skupaj dobila več glasov kot pa oba kandidata tako imenovanega «Furlanskega ljudskega gibanja».

Podatkov o izidu volitev v občini Grmek, kjer je bila tudi postavljena slovenska neodvisna lista, še nimamo, kakor ne razpolagamo niti še z volilnimi izidi ostalih slovenskih občin v Benečiji, kjer zaradi pritiska in terorja na kandidate in podpisnike, niso bile vložene slovenske neodvisne liste, čeprav so bile pripravljene.

Izidi volitev v Reziji in Kanalski dolini

Tudi v Reziji in Kanalski dolini so bile pripravljene neodvisne slovenske liste, ki zaradi istih vzrokov kot v Slovenski Benečiji niso mogle biti vložene. Rezija, Kanalska dolina in dolina Bele so bile vključeno v volilno okrožje Ponteba. V naslednjem navajamo izide volitev.

Na občinskih volitvah so bili volilni izidi sledeči:

V občini Trbiž, Ponteba in Rezjuta so zmagali demokrščani. V občini Durja so zmagali kominformisti. V občini Muggio so zmagali socialni demokrati. V občini Rezija (Ravenca) je zmagala neodvisna lista nedoločene politične opredelitve. V občini Kluže (Chiusaforte) pa so zmagali neodvisni levičarji.

Za pokrajinske volitve pa so v tem okrožju volilni izidi naslednji:

Demokrščani 6670, socialni-demokrati 2780, kominformisti 2650, MSI (fašisti) 1650 in «Ciavedal» 677.

Sestava goriškega pokrajinskega sveta

Osrednji volivni urad v Gorici je včeraj dopoldne uradno ugotovil, da so bili izvoljeni za pokrajinske svetovalce sledeči kandidati:

Od Demokratične fronte Slovencev VILJEM NANUT. — Od Slovenske demokratske zveze RUDOLF BRATUŽ.

Od KRSČANSKE DEMOKRACIJE: odv. Angelo Culot; dr. Agostino Sambo, Evelina Pittoni vd. Colinelli, dr. Italo Querini (ind.), dr. Giuseppe Cicuta (vsi izvoljeni direktno v petih volilnih okrožjih mesta Gorice); dr. Corazza Edoardo, dr. Tropan Francesco, Rodolfo Zernetti (ind.), (vsi direktno izvoljeni v treh volilnih okrožjih Tržiča), dr. Depollo Virgilio (za volilno okrožje Gradiška); Severino Medeot (za v. o. Kopriva); dr. Antonio Zorzet (za v. o. Gradež); geom. Antonio Poian (za v. o. Zagraj - Romans); dr. Godeas Renato (za v. o. Krmin; dr. Enrico Gaspardis (izvoljen indirektno za v. o. Ronke).

Od KOMINFORMISTOV («L'Unione Democratica Isontina»): Poletto Silvino (v. o. Skocjan - Starancan); Riavec Carolina (v. o. Foljan - Sredi polja); Soranzio Karlo (v. o. Ronke); Francesco Toros (v. o. Krmin); (ind.); Pian Giovanni (v. o. Gradiška); Bergamas Fulvio (v. o. Zagraj - Romans).

Od SOCIALISTOV IN REPUBLIKANCEV: Marini (v. o. Gorica II.).

Za MSI (fašisti): dr. Delpin (v. o. Gorica III.).

Od teh pokrajinskih svetovalcev je slovenskega porekla še Carolina Riavec, ki je direktno izvoljena v volivnem okrožju Foljan - Sredi polja na kominformovski listi kot zastopnica KP Italije, in Francesco Toros, ki je izvoljen indirektno v volivnem okrožju Krmin kot neodvisen in povezan z ostalimi kominformovskimi kandidati drugih okrožij. Če bi se oba omenjena zavedala svoje slovenske narodnosti in zastopala interese Slovencev bi torej lahko rekli, da imamo Slovenci v pokrajinskem goriškem svetu kar štiri svetovalce. Tako pa lahko trdimo, da imamo le dva: Viljema Nanuta in Rudolfa Bratuža. In že to dejstvo samo najbolje kaže, da smo dosegli uspeh. S svojimi kombinacijami, permutacijami in mahinacijami ob priliki razdeljevanja goriške pokrajine na volivna okrožja, so namreč šovinistični oblastniki z gotovostjo računali, da bodo z razdrobitvijo Slovencev na skoro vsa okrožja onemogočili izvolitev slehernega slovenskega kandidata. No, po preštevanju glasov in pa ob določevanju zadnjih osmih, indirektno izvoljenih svetovalcev, se je pokazalo, da so se kljub svoji premetenosti zelo ušteli. Njihovo jezo najbolje označuje «Giornale di Trieste» od 13. junija, ko pravi: «...Slovani, ki so se spretno razdelili na dve listi, bodo imeli dva sedeža, čeprav so dobili skupno mnogo manj glasov kot pa «missini» ali pa socialisti...».

TRUMAN POZIVA AMERIKANCE naj podpro vladino borbo proti inflaciji

V govoru po radiu je predsednik zahteval podporo za vladni načrt nadzorstva nad cenami, mezdami, krediti in najemninami - Oster napad na "ozke zasebne interese", ki se upirajo vladni politiki nadzorstva nad cenami - Johnsonove izjave pred senatno komisijo

WASHINGTON, 14. — Predsednik Truman je danes ponoči v govoru preko radia pozval ameriško ljudstvo, naj podpre vladni program borbe proti inflaciji, zlasti s pomočjo vladnega nadzorstva nad cenami in mezdami. Predsednik je poudaril, da bo vprašanje cen «vsaj še za dve leti» najvažnejše gospodarsko vprašanje v ZDA. In opozoril, da polnomočja, ki dovoljujejo vladi nadzorstvo nad cenami v nekaterih gospodarskih panogah, 30. julija zapadejo. Kongres proučuje trenutno zakonski načrt, ki bo omogočil, če bo sprejet, vladno nadzorstvo nad cenami, mezdami, krediti in najemninami; predsednik je pri tem zatrdil, da bo «sklep, ki ga bo sprejel kongres, imel posledice za vsakega Amerikanca posebej, za celoto našega obrambnega napora in za možnost svetovnega miru».

Truman je na kratko prikazal katastrofalne posledice, ki bi jih inflacija utegnila imeti za gospodarstvo dežele, kot so ZDA, in navedel, da cenijo povišanje cen v enem letu pred uvedbo nadzorstva na 7 milijard dolarjev, kar je enako vrednosti vojnega materiala, ki ga je vlada naročila za obrambne namene. «Potrebujemo, je izjavil Truman, «uspešno zdravilo proti inflaciji, če hočemo preživeti sedanjo krizo. Nekateri si domišljajo, da bi mogli zmanjšati naše obrambne napore in s tem zmanjšati nevarnost inflacije, če bi se vojna na Koreji končala. To upanje je varljivo. Nevarnost napada obsega ves svet, zato ji je treba postaviti v bran obrambo v svetovnem merilu. Začeli smo izvajati ogromen obrambni načrt, ki je potreben, če hočemo preprečiti, da bi sovjetski voditelji sprožili tretjo svetovno vojno».

Predsednik Truman je nato prikazal delovanje vlade ZDA proti inflacionistični nevarnosti, in poudaril, da so marsikje bili dosženi precejšnji uspehi. Predvsem je navedel nedavno «vojno cen», v katero so spustile nekatere veletrgovine, in jo označil kot znak za upadanje inflacije.

Nato je predsednik ostro napadel posameznike skupine, ki v «ozke zasebne interese vodijo veliko kampanjo proti podaljšanju sedanjega vladnega nadzorstva nad cenami».

Na koncu je Truman pozval Amerikance, naj to vprašanje resno preudarijo, in izjavil, da «zahteva nadzorstvo nad cenami od vseh nekaj žrtev, toda te žrtve so majhne, če jih primerjamo s koristmi, ki jih prinaša nadzorstvo. Potrebno je nadzorstvo za delavce, podjetnike kmetovalce, potrošnike.

«Živimo v času narodne nevarnosti, je zaključil predsednik. Naša blaginja je na kocki. Če bo nastopila inflacija in prizadela naše gospodarstvo, bo Kremelj odnesel najlažjo zmago, ki si jo more predstavljati. ZSSR bi lahko zavzela ves svet brez enega topovskega strela». Toda ameriško ljudstvo, je dejal predsednik, je močnejše kot vsi zasebni interesi, če je združeno, in zato je pozval vse Amerikance, naj pomagajo vladnim naporom za pobijanje inflacije, okrepitev obrambne moči dežele in za ohranitev življenjske ravni povprečne družine na sedanji višini. «Kongres bo moral izglasovati učinkovit zakon proti inflaciji, pa bo naša dežela mogla popolnoma odigrati svojo vlogo v obrambi miru».

Senatna komisija je danes začela z zasliševanjem bivšega obrambnega ministra Louisa Johnsona, ki je dejal, da je on sam 27. junija lani predlagal predsedniku Trumanu, naj imenuje generala Mac Arthurja za poveljnika ameriških čet na Koreji. Po treh dneh je Mac Arthur sporočil, da ne more storiti ničesar, če ne dobi ojačanj. 24 ur kasneje pa so še prve ameriške čete odšle z Japonske na Korejo.

Johnson je nato dejal, da meni, da ZDA ne bi smele voditi brezkončne vojne na Koreji, da pa ne odobrava politike, ki jo predlaga general Mac Arthur in katere glavni cilj je napad proti LR Kitajski. Bivši obrambni minister je dejal, da je preteklo že preveč časa, odkar je zapustil vojno ministrstvo (18. septembra 1950), da bi mogel točno odgovoriti na nekatera vprašanja senatorjev o Mac Arthurjevem primeru. Izrazil se je za poostritev gospodarske blokade Kitajske in za uvedbo pomorske blokade, ki pa ne bi obsegala mandžurskih pristanišč pod sovjetskim nadzorstvom. Končno je nastopil proti bombardiranju Mandžurije.

Zasedanje ILO

ŽENEVA, 14. — Na zasedanju mednarodne organizacije dela (ILO) je jugoslovanski predstavnik dr. Jože Potrč izjavil danes, da je borba za pomoč narodom nerazvitih dežel dobila zgodovinski pomen. «Vsaka pomoč, ki se danes daje preko raznih organov OZN, ima popolnoma demokratičen značaj», je rekel Potrč.

Jugoslovanski delegat je govoril na diskusiji o poročilu generalnega direktorja mednarodnega biroja za delo Davida Morsea. Dr. Potrč je poudaril, da si mora ILO čim več prizadevati, da bi bila pomoč zaostalim deželam čim večja.

O gospodarskem in političnem razvoju Jugoslavije je dr. Potrč dejal, da je Jugoslavija izbrala prvo izmed obeh poti, od kateri vodi prva k poglabljanju demokracije, druga, kot na primer v ZSSR, pa k oblasti birokracije.

Ob koncu svojega govora je jugoslovanski delegat poudaril pomen zakona o delavskih svetih in izjavil, da je Jugoslavija na stališču, da pomeni vsak korak k večjim pravicam delavcev pri upravljanju podjetja, prispevek h krepitvi in razvoju demokracije.

Položaj Švice v mednarodnem življenju

BERN, 14. — «Švica ostaja sicer zvesta svoji tradicionalni politiki nevtralnosti, vendar pa se mor udeleževati razvoja mednarodnega življenja», tako je odgovoril načelnik političnega odseka švicarske vlade, zvezni svetnik Max Petitpierre, na vprašanje nekega poslanca o vlogi Švice na mednarodnem področju. Petitpierre je poudaril, da švicarska konfederacija z zanimanjem zasleduje delo OZN, in naštel mednarodne organizacije, v katerih je Švica včlanjena. Nasprotno pa švicarska vlada ni smatrala za primerno vstopiti v druge organizme, kot so na primer Mednarodni monetarni fond in Mednarodna banka.

«Dejstvo, da je Evropa razdeljena na dva bloka, je velika ovira za mednarodno sodelovanje, je nadaljeval Petitpierre. Danes obstoja ena sama evropska organizacija, v kateri so zastopane države obeh blokov: gospodarska komisija za Evropo. Čeprav Švica ni udeležena v tej komisiji, je vendar izrazila pripravljenost, da z njo sodeluje. Atlantski pakt je vojaška zveza, zato je švicarsko sodelovanje v njem izključeno». Glede OEEC je Petitpierre izrazil obžalovanje, da Švica ni mogla dovolj sodelovati v tej organizaciji in poudaril, da se bo uprla vsakemu poskusu, da bi OEEC podredili atlantskemu paktu, kar je tudi nemogoče brez soglasnega sklepa vseh držav članic. Petitpierre je nato opozoril, da Švica ni edini član OEEC, ki ni udeležen v atlantskem paktu. Švica se tudi ne more pridružiti evropskemu svetu, je dejal Petitpierre, ker je strasburško zasedanje sprejelo v svoj program tudi ustanovitev evropske vojske.

ANKARA, 14. — Tajnik arabske lige, Azzam paša je prispel v Ankaro.

Še vedno težave v Berlinu

LONDON, 14. — Zahodni poveljniki v Berlinu čakajo sovjetski odgovor na svoj protest, katerega so poslali sovjetskemu poveljniku v Berlinu generalu Denginu pred tremi dnevi. Protestirali so zaradi novih omejitev, ki so jih uvedli Sovjeti obenem z vzhodno-nemškimi oblastmi v trgovini med zahodnim Berlinom in zahodno Nemčijo, ki se razvija preko sovjetskega področja. Sovjetske in vzhodno-nemške oblasti so namreč nenadoma začele zahtevati za blago, ki ga izvažajo iz zahodnega Berlina na Zahod, potrdila o njegovem izvoru, in sicer še poleg običajnih tovornih listov. Potrdila o izvoru zahtevajo za vse izdelke, izdelane v zahodnem Berlinu; z njimi pa hočejo ugotoviti, od kod izvirajo surovine, iz katerih so izgotovljeni izdelki.

Začetek pogajanj o nafti v nervoznem ozračju v Teheranu

Današnji dveurni sestanek med predstavniki vlade in Anglo-Iranian je potekel v prijateljskem ozračju - Nervoza v angleških krogih zaradi stalnih napadov tiska in radia Mossadegh se je po enomesečnem spanju v parlamentu preselil domov - Iran zahteva od kupcev nafte, naj se za nakupe obrnejo na upravo za nacionalizacijo

TEHERAN, 14. — V Cherinanu, 12 km severno od Teherana, kamor se vlada preseli vsako poletje, se je danes pričelo zasedanje predstavnikov perzijske vlade in družbe «Anglo-Iranian». Sestanek je trajal dve uri. Basil Jackson je izjavil, da so se razgovarjali v prijateljskem ozračju. Finančni minister Varasteh je želel Angležem dobrodošlico, nato pa so prebrali 6 členov zakona o nacionalizaciji nafte. Dolgo časa so razpravljali o iranskem predlogu, po katerem bi Perzija položila 25 odst. dobička pri prodaji nafte v kakšni banki v tujini, kot jamstvo družbi za plačilo nacionaliziranih naprav. Delegacija «Anglo-Iranian» je zahtevala čas za premislek in so nato določili prihodnjo sejo v soboto ob 8. uri zjutraj.

Ob koncu seje je izjavil predstavnik uprave družbe iz Londona, Edvard Elkington, da obstoje «utemeljeni upi za sporazum. Zavedam se namreč zaskrbljenosti Irancev glede nadaljevanja naše tehnične pomoči pri proizvodnji nafte v rafinerijah v Abadanu».

Na današnjem sestanku so bili prisotni med drugimi tudi Yussef Mochar, minister za pošto, Karim Sandjabi, minister za vzgojo, člani iranske delegacije in tudi Richard Zeddon, ravnatelj «Anglo-Iranian» v Teheranu.

Kljub temu, da vlada na petrolejskem področju mir, je opaziti v angleških krogih v Teheranu precej nervoze. Perzijski radio in tisk namreč še vedno ostro napadata angleško družbo. Danes popoldne je teheranski radio povedal, da je angleški poslanik Sir Francis Shepherd grozil s prihodom treh angleških vojnih ladij v Perzijski zaliv. S svoje strani pa je Sir Francis Shepherd označil te napade kot nepotrebne v trenutku zasedanj v Teheranu, ki morajo prinesti pomirjenje in ne sovražnost.

Predsednik vlade Mossadegh bi moral danes v parlamentu v svojem govoru zavzeti stališče vlade glede vprašanja nafte. Vendar se ga je lotila visoka vročina, tako da je moral zapustiti svojo posteljo v parlamentu, kjer je od 13. maja po njegovi izjavi spal «iz strahu pred atentatom» in se preselit domov. Danes je vročina popustila, vendar zaradi šibkosti še vedno ni mogel vstati. Kljub bolezni pa je prišel k njemu na razgovor ameriški poslanik Grandy, kateremu je dal Mossadegh «vsa potrebna zagotovila, da vladna delegacija v južni Perziji ne bo povzročala nobenih težav in da ne bodo prenehali s proizvodnjo». Ko je Grandy dobil ta zagotovila, je o tem poročal voditelju angleške delegacije B. Jacksonu.

Iranska državna petrolejska družba je včeraj ponoči objavila namreč uradno izjavo, ki pravi, da «se bodo morali kupci iranske nafte v bodoče obrniti samo na državno petrolejsko družbo, če bodo hoteli dobiti perzijsko nafto po cenah na mednarodnem tržišču». Družba je opozorila vse delavce in tuje strokovnjake, da «so sedaj v službi iranske državne petrolejske družbe». V Teheranu so prepričani, da se bo Grandy pogovarjal z Mossadeghom predvsem o tej zadevi, obenem pa tudi o novem dogodku, do katerega je danes prišlo v abadanskem pristanišču.

Tam so namreč iranski državni predstavniki povabili poveljnike petrolejskih ladij, ki čakajo, da jih natovorijo, naj podpišejo podrdila, po katerih priznavajo vsa določila, ki jih predpisuje iranski zakon o nafti.

Danes so padle v ZDA prve izjave predstavnika ameriških petrolejskih družb glede vprašanja nacionalizacije industrije nafte v Perziji. Ravnatelj «Socony-Vacuum Oil Company», Charles L. Harding, je izjavil na sestanku zveze proizvajalcev nafte, da pomeni odločitev perzijske vlade «bolj razveljavljenje pogodbe, kot pa nacionalizacijo». Harding je izrazil prepričanje, da bi imele zahodne države veliko škodo, če ne bi mogle več računati na iransko nafto in če bi do nje prišel številčno močnejši sovražnik. Kljub veliki ameriški proizvodnji nafte, bi prišlo do težav, če bi morale ZDA naenkrat dobavljati nafto zahodnim državam, ki so jo doslej dobivale iz Perzije. Ta možnost — je naglasil — spravlja v nevarnost vse načrte, katerih namen je zagotoviti industrijsko stabilnost in politiko v svetu. ZDA bi morale v tem primeru uvesti omejitve za porabo nafte in njenih izdelkov.

Nova romunska provokacija

Notranji minister Ranković v Londonu - Nova letalska proga Beograd-Pulj - Obsodba bolgarskih vohunov v Nišu

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 14 — Dopisnik Tanjuga iz Londona javlja, da so predstavniki vlad Velike Britanije, ZDA in Francije poslali svojim vladam priporočila o ukrepih, ki jih je treba storiti, da bi Jugoslavija prebrodila sedanje gospodarske težave. Po poročilu, ki je bilo danes uradno objavljeno, so bila ta priporočila soglasno sprejeta po večtedenskem razpravljanju gospodarskega položaja Jugoslavije. Kakor smo že poročali gre za okrog 150 milijonov dolarjev, ki jih bodo Jugoslaviji odobrile vlade Velike Britanije, ZDA in Francije.

Včeraj popoldne sta dva romunska obmejna stražarja ubila severno od mesta Veliko Selo jugoslovanskega graničarja Vukojevića. Oba romunska vojaka sta bila na opazovalnem stolpu blizu jugoslovanske meje in sta streljala na skupno petih jugoslovanskih vojakov, ki so grabili seno. Po incidentu, na katerega Jugoslovani niso odgovarjali, so romunske čete zavzele vzdolž meje borbene položaje. Jugoslovanske oblasti so uvedle preiskavo in bodo pri romunskih oblasteh v Bukarešti protestirali proti temu najnovejšemu incidentu, ki ga smatrajo za želo resnega. Poudarja se tudi, da izvajajo romunski obmejni organi v zadnjem času vedno večje oborožene provokacije na jugoslovanski meji.

Izvedelo se je, da je odšel zadnje dni preteklega tedna Aleksander Ranković, notranji minister vlade FLRJ, v London. Gre za povsem privaten obisk, ker je ministrova soproga že dva meseca v Londonu. V obveščenih krogih pa kljub temu ne izključujejo možnost, da bo minister Ranković obiskal tudi druge evropske prestolnice.

V Rio de Janeiru so bile med Jugoslavijo in Brazilijo izmenjane note glede seznama trgovskega blaga, ki ga bosta obe državi letos izvažali oziroma uvažali do višine vrednosti osmih milijonov dolarjev za vsako državo. Jugoslavija bo izvažala v Brazilijo med drugim cement, svinec, cink, kavstično sodo, kemijske proizvode, zdravilne rastline itd. Uvažala pa bo iz Brazilije bombaž, kavo, kakao, usnje in drugo.

Sodišče v Nišu je izreklo danes sodbo proti štirim jugoslovanskim državljanom bolgarske narodnosti, ki so bili obtoženi vohunstva v prid Bolgarije. Obsojeni so bili na kazen od 3 do 8 let zapora. Glavni obtoženec Toma Raščev, ki je bil obsojen na 8 let zapora, je prišel iz Bolgarije v Jugoslavijo leta 1949, potem ko se je pismeno obvezal, da bo delal za bolgarsko vohunsko službo. Priznal je, da je po svojem prihodu v Jugoslavijo organiziral stike z ostalimi obtoženci Djordjem Titanovom, Stojkom Kristovom, Gučevim in Jeftimom Cvetkovim. Prvo poročilo je oddal nekemu bolgarskemu agentu, ki je prišel prav zaradi tega v Jugoslavijo. Drugo poročilo, ki so ga sestavljali tudi ostali obtoženci, pa sta odnesla v Bolgarijo Raščev in Gačev. Štirje obtoženci so bili aretirani, prej ko jim je uspelo sestaviti tretje poročilo.

Vzpostavljena je nova letalska potniška proga med Beogradom in Puljem preko Zagreba. To je deveta notranja linija «Jugoslovanskega aerotransporta», ki veže prestolnico z večjimi mesti in letovišči. Letala vozijo vsak dan. Pripravljajo pa se otvoritve še novih letalskih prog, ki bodo vezale Beograd z Dubrovnikom in Beograd s Hercegnovim ter Dubrovnik z Zagrebom in Skopljem.

R. R.

LONDONSKO URADNO POROČILO o sporazumu za japonsko pogodbo

Podrobnosti angleško-ameriškega načrta, o katerem sta se sporazumela Dulles in Morrison

LONDON, 14. — Nocoj so objavili v Londonu uradno poročilo o razgovorih med ameriškim zastopnikom John Fosterjem Dullesom in predstavniki angleške vlade o načrtu japonske mirovne pogodbe. Poročilo pravi, da je bil dosežen popoln sporazum. Besedilo uradnega poročila se glasi:

«Zunanji minister angleške vlade Herbert Morrison in posebni odposlanec predsednika Združenih držav John Foster Dulles sta ob zaključku svojih razgovorov o japonski mirovni pogodbi naznanila, da so razgovori privedli do popolnega sporazuma o načrtu mirovne pogodbe in o vseh drugih glavnih vprašanjih, o katerih sta razpravljala. Ta začasni sporazum pa bosta morali obe strani še odobriti.

Dejstvo, da sta se Amerika in Anglija sporazumeli o tem važnem in zapletenem vprašanju, vnovič dokazuje trdno enotnost obeh držav...

Če bosta obe strani načrt pogodbe odobrili, bosta nato razpravljali o njem še z ostalimi državami, ki so nosile glavno breme vojne proti Japonski, nakar ga bodo predložili še drugim silam, ki so bile v vojni z Japonsko, da čim prej podajo o njem svojo sodbo. Ko bo to storjeno, se bo mogoče lotiti dokončne mirovne pogodbe.

Obe vladi še vedno upata, da bo tudi sovjetska vlada, katero sta ves čas obveščali o poteku pogajanj, podpisala mirovno pogodbo. Vsekakor pa bi naj pogodba temeljila na sporazumih z drugimi silami, ki so bile v vojni z Japonsko.

Ne moreta pa obe vladi sprejeti stališča sovjetske vlade, naj bi sklepal o japonski mirovni pogodbi svet zunanjih ministrov Združenih držav, Anglije, Sovjetske zveze in Kitajske».

Načrt mirovne pogodbe, o katerem sta se dogovorila Dulles

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Petek 15. junija
Vid, Dragomir
Sonce vzide ob 4.14, zatone ob 19.56. Dolžina dneva 15.42. Luna vzide ob 15.17, zatone ob 1.00.
Jutri, sobota 16. junija
Jošt, Tratimir

Slovenci

v nedeljo 17. t. m. vsi na stadion „Prvi maj“

NA

Dan narodnih noš in plesov

V reviji narodnih noš bodo nastopile naše tukajšnje narodne noše ter narodne noše iz drugih slovenskih pokrajin kakor tudi narodne noše drugih jugoslovanskih narodov.

Najrazličnejše narodne plese od makedonskih do koroških in pa slovenskih folklornih plesov iz tržaške okolice bodo izvajali:

Državni ansambel narodnih noš in plesov NR Hrvatske iz Zagreba

Študentsko kulturno umetniško društvo „Ivone Tomšič“ z ljubljanske univerze

Tržaška folklorna skupina

Folklorna skupina iz Ricmanj in Boršta

* * *

Narodne noše

naj bodo v nedeljo na stadionu ob 15. uri. Kdor bo prišel pozneje ne bo mogel nastopiti v reviji narodnih noš.

* * *

Po programu prosta zabava pri pogrnjenih mizah in ples na velikem stadionu pod reflektorji.

Dobro založen bife. Igral bo odličen jazz.

Prevoz narodnih noš

Za prevoz narodnih noš iz okolice bodo na razpolago posebni avtobusi.

Iz Nabrežine bo avtobus v tamnen odpeljal ob 13.30, iz Križa ob 13.40 in s Proseka ob 13.50. Drugi avtobus bo odpeljal ob 13.30 z Opčin in bo vozil skozi Trebče, Padriče in Bazovico v Trst.

V Skofijah naj se zberejo nastopajoči v narodnih nošah iz Skofij, Plavij in Dekanov ob 13.30. Od tu bo odpeljal avtobus skozi Dolino, Boljunec, Boršt in Ricmanje v Trst. Odhod iz Trsta ob 21 s Trga Rotonda.

Poudarjamo, da bodo navedeni avtobusi SAMO ZA NARODNE NOSE. Ostali naj se poslužijo rednih avtobusnih zvez in vlaka. Priporočljivo je, da se poslužite naslednjih rednih avtobusnih zvez:

Iz Prebenega odhaja avtobus ob 13.25, iz Doline ob 14 ali 15, iz Boljunca ob 14.05 ali 15.05, iz Domja ob 14.10 ali 15.15. Iz Trsta bo odhod za navedene kraje ob 20.35 ali 22 z avtobusne postaje.

Iz Nabrežine odhaja avtobus ob 14, iz Sv. Križa ob 14.10, s Proseka ob 14.30. Odhod iz Trsta ob 20.30 (do Cerovelj) in 22.30 (samo do Nabrežine).

Iz Samotorce ob 10.55, Saleža ob 11.00, Zgonika ob 11.05, Gabrovice ob 11.10. Za te kraje odhaja avtobus ob 21 z avtobusne postaje.

Iz Velikega Repna odhaja avtobus ob 12.30, Repentabra ob 12.35 (13.05, 14.35). Odhod iz Trsta ob 18.30 z avtobusne postaje.

***

Vhod na stadion za občinstvo bo izključno in samo pri gornjih vratih.

Pri spodnjih vratih bo vhod samo za nastopajoče, narodne noše in reditelje, ki se morajo izkazati. Avtomobili bodo parkirali na prostoru pri spodnjih vratih.

Dnevni red seje občinskega sveta na Repentabru

Jutri ob 18 bo prva redna seja pomladanskega zasedanja občinskega sveta s sledečim dnevnim redom:

1. Prečitanje in podpis zapisnika zadnje seje; 2. Sklepanje glede nabave potrebnega pohištva za nove občinske urade; 3. Sklepanje glede prošnje gosp. Guštin Karla iz Cola štev. 33, zaradi prodaje nekaj občinskega zemljišča za zidavo stanovanjske hiše; 4. Sklepanje glede prošenj za določitev stanovanja osebi, ki bo sprejeta v službo kot čuvaj in čistilec novega občinskega poslopja; 5. Poročanje občinskemu svetu glede ekonomskega plana štev. 8; 6. Razprava o užitninskem davku na razne pijače, ki so bile do sedaj proste tega davka; 7. Razpravljanje o vodnih ceveh prejšnjega vodovoda; 8. Razpravljanje o varnosti privatne in občinske lastnine; 9. Razpravljanje o družinah, ki so prizadete zaradi dolgotrajnih bolezni; 10. Pregled in obračun občinskih kamnolomov; 11. Sklepanje glede izplačila izredne podpore županemu uradu za leto 1951; 12. Odobritev občinskih računov za finančno leto 1950 po podanem poročilu pregledovalcev; 13. Ustanovitev konzorcija za iztirjevanje užitninskega davka ter odobritev statuta; 14. Slučajnosti.

Zadoščenje slovenskim šolam

„Giornale di Trieste“ je včeraj moral preklicati svoje lažne trditve v škodo slovenskih šol in profesorjev

Včerajšnji «Giornale di Trieste» priobčuje članek pod naslovom «Pojasnilo o slovenskih šolah», ki se glasi dobesedno:

«V št. 911 od 9. marca 1950 smo v našem listu objavili pod naslovom 'Treba je razbiti skrivnostno ozračje — Slovenska šola se izmika nadzorstvu višjega šolskega nadzornika' članek, v katerem je bilo med drugim napisano:

'Kakor je tudi znan primer učenca, ki se je moral izseliti sredi šolskega leta in je po posredovanju ravnatelja svoje šole zaprosil ZVU za spričevalo o dovršenem razredu. Naravno, da je ZVU odbila, ker učenec ni opravil niti enega predpisanega izpita. Toda učenec je odšel vseeno s svojim lepim spričevalom v žepu'.

Iz poizvedb, ki jih je bilo mogoče izvesti po tožbi, ki so jo vložili proti ravnatelju «Giornale di Trieste» gospodje profesorji Vinko Vouk, Anton Kacin, Rudolf Perhavec, Anton Penko, Ivan Sosič, Vladimir Zitko, Franc Zupan in Martin Jevnikar, ki so bili od ustanovitve slovenske srednje šole dalje kot ravnatelji edini pooblaščeni, da izdajajo diplome o dovršenih razredih, je bilo ugotovljeno, da niso izkoriščali svojega polnomočja».

Kakor je razvidno, je bil žaljivi članek objavljen pred več kot enim letom. Tedaj se je šovinistični tisk posebno hudo zaganjal v slovensko šolo in šolnike ter skušal dokazovati, da se na slovenskih šolah dogajajo velike nepravilnosti — da ne rečemo sleparije. Pri tem so se povzpeli celo do trditve, da je nekdo dobil diplomo o zaključnem izpitu, ne da bi polagal kateri koli izpit.

Ker je za izdajanje takih spričeval pooblaščen samo ravnatelj in ni bila navedena šola, na kateri naj bi se bilo to zgodilo, so vsi profesorji, tudi oni, ki so le začasno vršili ravnateljske posle, vložili takoj tožbo proti odgovornemu uredniku «Giornale di Trieste». Obtoženec je očividno iskal dokazov ali prič za svojo nesramno trditev, a stvar mu ni šla zlepa izpod rok. Zato je predlagal že lani njegov pravni zastopnik poravnavo. Pogajanja so se zavlačevala in sodišče je tudi odlagalo razpravo. Zadnja razprava bi morala biti septembra lani, a jo je sodišče zopet preložilo. Končno so se žaljeni ravnatelji naveličali in zahtevali razpravo. Ker niso mogli najti pisnih okrog «Giornala» niti najmanjšega dokaza za svojo nesramno trditev, so se, verjetno s težkim srcem, odločili, da javno priznajo lažnivost svojega natolcevanja.

Človek bi pričakoval, da bodo ljudje okrog glasila stranke, ki vsaj po imenu zastopa krščanska načela, vsaj nepristransko presojali someščane, pa čeprav druge narodnosti. Toda videti je, da jim je predvsem za to, da blatijo slovensko šolo in ponižujejo njeno upravo. V svojem šovinizmu niso prav nič izbirčni v sredstvih in jim zadošča tudi očitna laž, ki jim jo prišepetava kak «veren» pristaš, samo da je naperjena proti Slovencem in posebno proti naši šoli.

To naj si dobro zapomnijo slovenski starši in naj ne nasedajo taki, nam nasprotni propagandi, bodisi v tisku bodisi v besedi.

Mednarodni kongres v Gradcu

«Donaueuropaeisches Institut» z Dunaja je organiziral v Gradcu od 10. do 13. junija mednarodni gospodarski kongres, na katerem so sodelovali predstavniki iz Avstrije, Nemčije, Jugoslavije in Trsta.

Trst so predstavljali odv. Bruno Forti, predsednik žavelјske ustanove dr. Rodolfo Bernardi, generalni direktor javnih skladišč, gospod Hoenig predstavnik tržaškega Lloyda in drugi.

Na konferenci so razpravljali o trgovski politiki donavskega bazena in njegovih odnosih do južnozahodne Evrope.

Za tržaško skupino je govoril odv. Forti, ki je govoril o ukrepih, da bi Trst dobil stare normalne zveze z zaledjem.

Delavci!

Poslušajte danes ob 20.15 sindikalni pregled B. Petronia, ki ga bo oddajal radio jugoslovanske cone na srednjih valovih 212.4 m.

Nekaj podatkov

o delu občinske podporne ustanove

Kolikokrat zasledimo v časopisju vesti o delovanju ECA in vendar smo prepričani, da je še dobršen del Tržačanov, ki ne ve za to ustanovo in njeno delovanje, oziroma ni poučen o tem, kaj je naloga ECA in komu služi. ECA (Ente comunale assistenza) ali občinska podporna ustanova, ima nalogo nuditi materialno in do neke meje tudi moralno pomoč vsem potrebnim, to se pravi pomoč vse tistim, ki zaradi starosti, bolezni ali pa zato, ker so sirote, ne morejo skrbeti sami za svoje preživljanje.

Področje, v katerem deluje ta podporna ustanova, je zelo široko ter potrebuje za kritje vseh stroškov tudi ogromne vsote. Da bi seznanili naše čitatelje s tem, komu ta ustanova nudi pomoč in koliko denarja za to potrosi, bomo naštetli samo nekaj uradnih podatkov, ki kažejo sledeče:

Za denarne podpore, ki jih prejemajo najrevnejši, izda ECA letno 160 milijonov lir, za brezplačna kosila 120 milijonov lir (dnevno je namreč razdeljenih okrog 5 do 6 tisoč kosil) za obleko, perilo in posteljnino 20 milijonov lir, za vzdrževanje brezplačnih prenočišč 30 milijonov lir, za starčke in starke v ubožnici 60 milijonov lir, za otroško zdravstveno kolonijo v Sappadi 10 milijonov lir, za vzdrževanje vzgojevališča 260 milijonov lir itd. Kot vidimo, izda ECA letno okrog 1 milijardo lir v dobrodelne namene. In to še ni vse; ista ustanova daje letno tudi 170 milijonov lir za pomoč vojnim oškodovancem ter 107 milijonov za plačevanje kosil, ki jih prejemajo osnovnošolski otroci. Pri tolikšnih izdatkih so njeni sedanji dohodki kaj skromni ter ne morejo kriti niti majhnega dela omenjenih stroškov; zato se mora ustanova zatekati k raznim posojilom ter črpati svoje dohodke z dokladami k neposrednim davkom itd.

Pri vseh teh izdatkih, je še vedno ogromno vprašanj, ki jih sedanje upravno vodstvo ECA ni moglo rešiti. Tako ostaja zaenkrat še vedno nerešeno vprašanje prostorov, v katerih bi lahko reveži pojedli svoja kosila. Upravno vodstvo kot tudi podporni odsek ZVU, sta že proučevala to vprašanje, vendar nista do sedaj še našla pravega načina čim bi bilo to vprašanje rešeno, potem bi bilo vsaj delno poskrbljeno za reveže v zimskem času.

Prvi ukrep, ki ga je vodstvo ustanove izdalo v korist prizadetih, je bil ta, da je porazdelilo deljitev kosil na razne okraje, s čimer je bilo odpravljeno dolgo čakanje.

Tudi kar se tiče skupnih prenočišč, vprašanje še ni bilo rešeno. Upravni odbor je že neštetokrat proučeval način kako napraviti, da bi bilo število oseb v eni sobi zmanjšano, oziroma, da bi imel vsakdo v teh prenočiščih vsaj majhen kotiček. Odbor je skušal rešiti to vprašanje tako, da je porazdelil večje sobe v manjše ter da je pregradil posamezne postelje z nekakšnimi stenami. Za izvedbo tega načrta je ustanova potrosila 11 milijonov.

Posebno skrb posveča upravni odbor ECA otrokom v sirotišnicah. Otroci, ki nimajo staršev ali ožjih sorodnikov, ki bi jih lahko vzdrževali, ostanejo v teh sirotišnicah dokler se ne izučijo poklica. S poslabšanjem položaja vajencev na našem ozemlju se je poslabšal položaj tudi teh sirot, ki ne morejo dobiti primerne zaposlitve ter so ob svojem odhodu iz sirotišnic prepuščeni cesti.

Upravni odbor ECA je skrbel tudi zato, da bi izboljšal pomoč bolnikom. Tako je bil v zadnjem času otvorjena zobozdravniška ambulanta, kmalu nato pa še radiološki kabinet.

Vpisovanje v mladinske kolonije

Vsi mladinci od 12 do 15 let se lahko vpišejo v mladinsko kolonijo, ki bo na Viču. Vpisovanje na sedežu ZAM, Ul. Machiavelli 13, vsak torek od 15. do 17., sredo od 9. do 12, četrtek od 15. do 17. in soboto od 9. do 12.

OF

Plenum OF sektor Skedenj bo danes ob 20. uri na sedežu.

PDT

Danes zadnji dan vpisovanja za izlet na Koroško.

Mladinsko taborjenje na Nanosu je preneseno na 29., 30. junij in 1. julij. Vpisovanje se nadaljuje kot po navadi do 18. t. m.

ULICA ZAPRTA ZA PROMET

Občina obvešča, da bo od 18. t. m. dalje zaprta za promet Ul. dei Giuliani, in sicer na vogalu Ul. del Rivo zaradi polaganja telefonskega kabla.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

za Tržaško ozemlje

V SOBOTO 16. JUNIJA 1951 ob 20.30 gostovanje v BAZOVICI na dvorišču gostilne «PRI GRUNTARJU» s Shawovo dramo

„Obrt gospe Warrenove“

S to predstavo SNG otvarja svojo letno sezono s predstavami na prostem in tako nudi tudi prebivalcem okoliških vasi, kjer ni primernih dvoran, možnost, da si ogledajo predstave letošnje sezone.

Gledališče Verdi

Pri gledališki blagajni se prične danes prodaja vstopnic za drugi nastop plesalke Mariemme, ki bo jutri ob 21. uri.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo «Srečko Kosovel» priporoča vsem članom, da se polnoštevilno udeleže občnega zbora, ki bo danes v običajnih prostorih v Ul. sv. Vida 17 ob 20.30. Profesor Jože Kosovel se bo ob tej priliki spomnil pesnika Srečka Kosovela ob 25-letnici njegove smrti.

Prireditev v Bazovici

Prosvetno društvo v Bazovici uprizori v ponedeljek 18. junija na dvorišču gostilne «Pod lipo» v Bazovici trodejanko D. Nicodemija; «Učiteljica». V igri nastopajo domači igralci. Opozarjamo na to prireditev, katere čisti dobiček je namenjen za zgraditev našega Kulturnega doma.

SLOVENSKA OSNOVNA SOLA V ROJANU vabi vse prijatelje slovenske mladine na zaključno prireditev, ki bo v soboto 16. t. m. ob 20.30 v šolski telovadnici v Rojanu Ul. Montorsino 8. Pod vodstvom svojih učiteljev bodo otroci ob spremljavi orkestra uprizorili igrico s petjem v petih slikah «Rojanski otroci».

Starši in prijatelji slovenske mladine so vabljeni, da se v čim večjem številu udeleže zanimive in prisrčne prireditve.

GLASBENA MATICA v TRSTU

opozarja na III. javno produkcijo gojencev Glasbene šole, ki bo danes ob 20.30 v *Avditoriju* Vstop prost.

Občni zbor Glasbene Matice v Trstu

V ponedeljek, 25. junija t. l. bo ob 20.30 občni zbor z običajnim dnevnim redom v Ul. Ruggero Manna 29. Vabimo vse člane Glasbene Matice, da se ga udeleže.

Odbor

Nesreče na delu

II. kirurški oddelek je imel včeraj precej dela z ranjenci. Eden izmed prvih, je 31-letni mesar Guido Predonzan iz Largo Pestalozzi, ki mu je med delom v neki mesnici sekalni stroj za meso zmečkal prst desne roke. V bolnici bo ostal 15 dni.

* * *

Po nesreči je Giuseppe Svard iz Ul. Settefontane št. 6 in zaposlen kot mizar v ladjedelnici Sv. Marka stavil roko med zobata kolesa neke stiskalnice, ki mu je zmečkala prst desne roke, za kar se bo moral zdraviti 20 do 30 dni.

* * *

Tudi 48-letni Mario Nordio, doma iz Chioggie v Italiji in zaposlen kot kurjač na parniku «Marco Foscarini», ki je te dni zasidran v našem pristanišču je včeraj med delom v strojnici ladje padel z dveh metrov visokega mosta v globino in med letom zadel z boki v mehanično mizo pri čemer si je polomil nekaj reber.

IZPRED OKROŽNEGA SODIŠČA

Usodna podobnost saksofona s kazenskim paragrafom

Ako bi bil obtoženec pomislil na čudovito podobnost saksofona s kazenskim paragrafom, bi se bil bržkone premislil in bi 18. aprila letos ne stegnil roke po nesrečnem inštrumentu. Ne morda iz praznoverja, marveč ker bi se spomnil na svoje prejšnje kazni in bi se nemara odločil odgnati skušnjavo, ki ga je tudi tokrat spravila v zapor. Toda ne. Ukradel je celo dva in s tem izpopolnil podobo neusmiljenega paragrafa.

Poleg tega je 27-letni Giovanni Cerne spravil v resno zagato ameriški vojaški orkester, ki pri kasnejših vajah ni mogel zapiskati vseh onih priljubljenih in prijaznih jazzovskih vragolij, potem ko sta manjkali dve glavni zamorski godali. Cerne ju je namreč ukradel iz avtomobila prav po neki taki vaji, medtem ko so se trije vojaki, ki so prevažali inštrumente, ustavili v neki mestni gostilni. Saksofona sta bila vredna vsak 178 dolarjev in policija se je kajpada takoj vrgla na delo, da izsledi predrznega tatu.

Preiskava je res kmalu ugotovila, da je dva podobna inštrumenta kupil lastnik trgovine z muzikalijami v Ul. Madonnina 21, 48-letni Ercole Pascucci. Ko so se policijski agenti oglasili pri njem, se je pokazalo, da so v nepoštenost zapleteni poleg Cerneta še 40-letni gostilničar Mario B. in 35-letni Adriano Baldi, ki so posredovali pri kupoprodaji ukradenih saksofonov. Pascucci jih je bil namreč kupil od teh dveh, in sicer za 68.000 lir.

In tako se je moral Cerne zagovarjati zaradi težke kraje, ostali trije pa zaradi neprevidnega nakupa, odnosno okoriščanja z ukradenim blagom. Cerne je bil obsojen na tri mesece zapora in 4500 lir globe, Balbi na mesec dni zapora in 3000 lir globe, Pascucci pa na 2000 lir globe. Mario B. je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Medtem ko Cernetu kazen ostane, sta bila Balbi in Pascucci obsojena pogojno in z nevpisom, tožilec Grubissi, zapisnikar Neri. Zagovorniki Baša, Morgera in V. Bologna.

S pipcem po palcu

Tiha in mirna je poslušala Anita Amaretto dolgovezno razpravo in gostobesedenje sodnikov, tožilca in odvetnikov, ki se je vrtelo poldrugo uro okrog žepnega noža, s katerim je 27. aprila lani oprasnila po roki bivšega policaja Antonia Chirullija. Na Trgu Cavana se je namreč Chirulli takrat zagnal proti nji, ker se je nespoštljivo izrazila o Italiji. Anita je v samoobrambi dvignila odprt pipec, ker pa jo je Chirulli zgrabil za zapestje, je potegnila roko k sebi in ga pri tem nehote vrezala v levi palec.

Sicer pa ji obtožnica v tem pogledu pravzaprav ni ničesar očitala, ker je Chirulli ni tožil. Zagovarjati se je morala zaradi nesrečnega pipca, ki bi ga baje ne smela nositi, ker je menda za nekaj desetink milimetra daljši, kakor dopušča zakon iz zlate dobe fašističnih strahopetcev.

Po dolgem posvetovanju je bil končno vendarle razčiščen tudi primer Anite, ki je bila obsojena na 2000 lir globe. Vendar ji teh ne bo treba plačati, ker je odsedela dva dni v zaporu.

Predsednik Zulmin, tožilec Grubissi, zapisnikar Neri. Zagovornik odv. Ulcigrai.

Ponesrečen vlom v lekarno

Isto sodišče je obravnavalo primer 24-letnega Rudolfa Quarniala iz Ul. Lorenzetti 36 in 36-letnega Eugenja Peternellija, ki sta v prvi polovici maja letos zasnovala vlom v lekarno Biasoletto v Ul. Roma. Kakor je pokazalo zaslišanje, sta si že nekajkrat prej ogledala stranski vhod lekarne, ki vodi v vežo stavbe v Ul. Rossini ter sta ob neki taki priliki vzela tudi odtise ključavnice.

Toda njune priprave niso ostale neopazne in nadomestnica lastnika lekarne dr. Gemma Zaiz je sumljive obhode obeh neznancev prijavila policiji, ki je postavila dva stražnika v zasedo. Dne 17. maja ob pol 23. sta stražnika iznenadila Quarniala in ga aretirala prav v trenutku, ko je nameraval odpreti ključavnico stranskih vrat. Zatem pa so pričeli loviti še drugega Quarnialovega pajdaša, ki je stražaril na ulici. In tako so ujeli omenjenega Peternellija, ki pa je na vseh zaslišanjih odločno tajil, da bi bil kakorkoli soudeležen pri nameravanem vlomu. Toda sodišče se je naslonilo na izpovedi prič in obsodilo Peterllija na poldrugo leto zapora in 9000 lir globe. Quarnialija pa, ki doslej še ni bil kaznovan, na 8 mesecev zapora in 4000 lir globe pogojno in brez vpisa v kazenski list, ako mu v petih letih ne bo zopet spodrsnilo na nerodnj življenjski poti.

Zagovornika odv. Moro in V. Bologna.

Sam se je vjel v past

30-letni Giovanni Manganaro iz Ul. Romagna 146, kateremu so 10 t. m. ukradli iz njegove «Vespe» 5 angleških ključev, vijačnik, 2 sveči in zračnico v vrednosti 4000 lir, gotovo ni mislil, da bo tat prišel ponujat prav njemu ukradeno blago. Toda stvar se je zgodila tako: Vratarju urada za delo na Oberdankovem trgu se je 11. t. m. popoldne javil nek neznanec in ga vprašal, če pozna koga, ki bi rabil razne dele za «Vespo». Vratar ga je napotil v II. nadstropje stavbe, kjer je Manganaro zaposlen, ker je vedel, da ima Vespo. Čim je neznanec prišel pred svojega okradenca, in mu pokazal blago, je Manganaro vedel pri čem je. Šel je v sosedno sobo in telefonsko poklical policijo, ki je prišla in aretirala tatu. Čim ga je legitimirala je spoznala, da je tat 29-letni Mario Vascotto iz Ul. Kandler 3.

Jestvine, cigarete in denar plen tatinskega podviga

Ne moremo trditi, da se tatovi spravijo v glavnem na denar, temveč si privoščijo, če prilika nanese seveda tudi raznih dobrin, ki lahko utešijo lakoto in deloma tudi žejo. Če je le mogoče, se splazijo skozi priprto ali pa celo odprto okno stranišča ali kake sobe, skladišča itd. in neslišno zlezejo do prostora, ki hrani te stvari, kakor se je zgodilo predvčerajšnjim ponoči v Miljah v škodo 38-letnega Giorgia Pobege iz Ul. D'Annunzio, Pobega, ki ima gostilno v najemu, si je zjutraj z žalostjo v srcu ogledoval praznino v svojem lokalu in ker ni videl druge rešitve, se je obrnil do policije, kjer je obenem oddal dolg seznam ukradenih reči, med katerimi je 1 kg in pol težka ogrska salama, 10 steklenic raznih likerjev, precejšnje število cigaret v vrednosti 13.000 lir in končno še 20.000 lir v gotovini, ki jih je tat našel v nekem predalu. Čim je tat, ali pa tatovi, kar še ni dognano, končal svoje delo, je odšel skozi stranska vrata na svobodo in izginil brez sledu.

Zrušil se je star zid in skoraj ubil delavca

Pred dnevi je gradbeni urad zaposlil nekaj brezposelnih pri rušenju starega pregrajnega zida pri vojašnici v Zagraju in odvažanju uporabnega materiala. Včeraj so brezposelni nadaljevali delo in s krampom zadali zidu usodni udarec. Nepričakovano se je namreč dober del zida sam porušil in bi kmalu zajel pod ruševine vse delavce. Toda vsi so pravočasno odskočili, razen 54-letnega Malvina Zorzina iz Pierisa, ki je ostal pod velikim kupom opeke in ometa ki so ga delavci le s težavo odkopali. Rešilni avto Zelenega križa je Malvina pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so zdravniki po natančnem pregledu ugotovili, da ima večkrat zlomljeni obe nogi, desno roko in rame ter številne rane po vsem telesu. Njegovo zdravstveno stanje je zelo resno.

Openci bodo zgradili lasten Kulturni dom

Openci imajo že stavbišče za Kulturni dom! Sredi vasi je, ob šoli, blizu postaje openskega tramvaja, ob asfaltirani cesti in hkrati v zatišju. Lega je bila torej posrečeno izbrana. Stavbišče je dovolj prostorno; prostora bo dovolj za dvorano in postranske prostore, pa tudi za pristop. Na stavbišču je v ozadju paviljon z improviziranim stanovanjem, ki ga bodo uporabili za hišnika in se zdaj lahko izkoristi za zasilno garderobo za igralce. Zemljišče so že izravnali in ga tako pripravili za predstave na prostem.

Openci z zadovoljstvom opazujejo delo, veselijo se uspeha in povprašujejo, kdaj bodo zapeli krampi, da izkopljejo temelje novemu Kulturnemu domu. Po Opčinah gre glas, da je ta čas že blizu. Tedaj nam bo dana priložnost, da svojemu navdušenju za novo središče naše pristne domače kulture in poštene zabave damo duška ne samo s prikimavanjem in kritičnimi besedami, temveč s tem, da pritegnemo in pomagamo! Sedanja pripravljalna dela vodijo ljudje okoli družbe, ki je kupila stavbišče. Toda ta kopica ljudje ne zmore vsega, pa naj bi bila še tako podjetna. V skupnosti je moč!

Za zdaj samo prosimo domačine, okoličane in zlasti Tržačane, da nam priskočijo na pomoč s tem, da v velikem številu obiščejo prve predstave SNG na stavbišču; izkupiček teh predstav bo prva podlaga za zidove novega doma.

Slovensko narodno gledališče bo prikazalo: v soboto, 23. junija «Namišljenega bolnika» (Moliere); v nedeljo, 1. julija «Obrt gospe Warrenove» (Shaw) in v torek, 3. julija «Razvalino življenja» (Finžgar). Začetek ob 20.30 zvečer.

K. D.

Otrok izpil steklenico petroleja

Trenutna nepazljivost matere, ki je bila zaposlena pri vsakdanjem delu v kuhinji, bi kmalu povzročila hude posledice, za njenega otroka, 2-letno Osando Miani iz Domja št. 63. Deklica je materino zaposlenost izrabila, splezala na omaro in iz prve steklenice, ki ji je prišla pod roko izpila vsebino. Morali so jo prepeljati v bolnico, kajti tekočina ni bila nič drugega kot petrolej, za kar so pri otroku kmalu nastopili znaki zastrupitve. Kljub vsemu pa je imel otrok, in mati seveda tudi, precej sreče, kajti ozdravel bo v 3 do 5 dneh.

Neroden padec stare ženice

V svojem stanovanju je včeraj zvečer nerodno padla in si zlomila stegnenico desne noge 81-letna Maddalena Santorina vd. Rizzi iz Milj. Takoj so jo odpeljali v bolnico, kjer se zdravniki zaradi nerodnega zloma in starosti niso hotelj izreči o njenem stanju.

Plamen oplazil kurjača

Zaradi eksplozije pokrova bencinske peči v rojanski ameriški kasarni se je moral 25-letni kurjač Tullio Minni stanujoč pri družini Filtri v Ul. Muraglione 2 zateči v bolnico, kjer so ga sprejeli v dermatološki oddelek zaradi opeklin II. stopnje. Zdravniki upajo, da bo v 30 dneh ozdravel.

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

TRETJE REDNO ZASEDANJE Istrskega okrožnega LO v Kopru

Včeraj se je začelo v Kopru III. redno zasedanje Istrskega okrožnega LO. Poleg 135 delegatov sta bila kot gosta navzoča tudi tov. France Perovšek svetovalec pri VUJA, in major Sušnjević, predstavnik JA. Po otvoritvi in izvolitvi delovnega predsedstva je tov. Julij Beltram podal poročilo o problematiki IOLO. Tov. Beltram je uvodoma omenil: «Na dnevnem redu današnjega zasedanja IOLO je poleg manjših zadev sprejemanje nekaterih zelo važnih odlokov. Osnutke teh odlokov je izvršilni odbor razposlal vsem delegatom in krajevnim ljudskim odborom z namenom, da jih proučijo na sestankih volivcev po volilnih enotah. Ta praksa, ki se pri nas šele uvaja, mora postati sistem našega dela zato, da bodo delegati pred zasedanjem proučevali in obdelovali snov na terenu z volivci. Tak način bo brez dvoma obogatil naša zasedanja, ker bodo izvoljeni predstavniki na samih zasedanjih že tolmačili mnenja volivcev, pri čemer bo prišla še v večji meri do izraza volja naših ljudi in njihove želje».

Nato je tovariš Beltram govoril o vprašanju izvrševanja planskih nalog in omenil nekatera važnejša v zvezi z delovno silo. Prešel je na delavske svete in dejal: «Vpliv delavskih svetov v naših podjetjih se že čuti zlasti v tem, da se zaostruje odnos do vseh vprašanj. Vendar pa ostaja še mnogo dela, ki ga bodo morali opraviti skupaj z direktorjem podjetja pri odpravljanju pomanjkljivosti in slabosti. In naloga izvršilnih organov oblasti je prav v tem, da pomagajo delavskim svetom pri reševanju posameznih vprašanj in da predvsem sami rešujejo svoje naloge, ki so povezane z investicijami in reprodukcijo. Naša skupna naloga pa je, da zagotovimo podjetjem potrebno strokovno in nestrokovno delovno silo, ki je potrebna za izvršitev plana investicij».

V nadaljevanju svojega poročila je tov. Beltram govoril o novem sistemu trgovine, ki bo uveden tudi pri nas. To bo prineslo velike olajšave kmetom in zadružnikom. Treba pa bo paziti, da ne bodo trpeli ljudje, ki so v delovnem odnosu. Ko je zaključil prvi del poročila, je tov. Beltram dejal: «Navedli smo nekatera vprašanja, ki se nam zdijo izmed mnogih trenutno najvažnejša in ki jih je treba še rešiti. Seveda bi bilo napačno misliti, da se problemi, ki se pojavljajo, ne analizirajo in rešujejo. Toda ti problemi se ne morejo rešiti iz pisarne, birokratsko, ampak s stalno borbo, ki zajema vse zainteresirane sile v premagovanju težav, s političnim delom, s prepričevanjem itd. Zaradi tega je potrebno, da se okrožni ljudski odbor seznani z njimi in da jih bodo njegovi člani vsak na svojem področju tudi reševali. Zavedati se je treba, da se marsikje tudi v teh problemih izraža delo sovražnika, ki napenja vse sile, da bi zavrl naš pohod v izgradnji socialističnega gospodarstva in socialistične demokracije. Prav zaradi tega je potrebno, da bdimo nad delom sovražnika, ki našo ljudsko demokracijo in svobodo skuša izkoristiti v protiljudske namene. Sovražniku ne smemo pustiti, da bi prišel do sape, ampak ga moramo neprestano razbijati in mu onemogočati vsako delo. Povsem razumljivo je, da sovražnika delovnih ljudi bolj dejstvo, da gradimo delovnim ljudem lepše življenje, da se trgajo stari odnosi izkoriščanja in da si naši delovni ljudje ustvarjajo socialistično življenje, kjer ne bo izkoriščanja, da se naši ljudje odločno borijo za socialistično Jugoslavijo, za kar so žrtvovali ogromnih žrtev. In prav zaradi tega, ker sovražnika to boli, moramo še odločneje, še vztrajneje delati na tem, da ga stremo».

V nadaljevanju poročila je tov. Beltram objasnil nekaj najvažnejših odlokov, ki so bili na dnevnem redu. Med temi: odlok o zborih volivcev, odlok o svetih volivcev in komisijah volivcev, odlok o delu ljudskih odborov okrajev in mest, odlok o kmetijskih zadrugah in odlok o obrtništvu. O teh odlokih bomo več poročali v prihodnjih številkah našega lista.

Po poročilu, ki je bilo podano tudi v italijanščini, je sledila debata. Prvi je v debati govoril delegat Medica, ki je poudaril da je v zvezi z delovno silo treba misliti na mehanizacijo nekaterih del v gradnjah in v kmetijstvu. Izrazil je tudi mišljenje, da bi bilo prav, če bi oblast napravila potrebne ukrepe, ki bi veljali za tiste, ki še hodijo v Trst na delo, ker to naši skupnosti ne prinese nič koristi. Delegat Gorjan Anton je govoril o demokratizaciji oblasti. Potrebno je več živega stika med odgovornimi na raznih odsekih in delavskimi sveti. Nekateri delegati so govorili o potrebi večje pomoči kmetijstvu. «Vsak kvadratni meter istrske zemlje da veliko, če je dobro obdelan in oskrbovan», je poudaril delegat Beržan. V debati je govoril tudi tov. Perovšek, ki je poudaril, da je opaziti, da se delegati zavedajo velike odgovornosti, ki so jim jo dali volivci. Podčrtal je, da je treba veliko govoriti z ljudmi o velikih spremembah v gospodarstvu, ki so nastale zadnje čase, da jih bodo ljudje razumeli. Ustavil se je na delu vseh vrst reakcije od domače, CLN in vatikanske ter priporočal največjo čuječnost.

Po zaključeni debati je tov. Beltram odgovoril na nekatera vprašanja, nakar je sledilo predlaganje odlokov, ki so jih delegati odobrili.

Medtem, ko to pišemo, se zasedanje nadaljuje. O nadaljevanju in zaključku bomo poročali v jutrišnji številki.

Umetniki Istrskega okrožja ustanovili svoj klub

V sredo popoldne so se v mali dvorani gledališča v Kopru zbrali nekateri kulturni delavci iz umetniškega, glasbenega in literarnega udejstvovanja, da se pogovorijo o vprašanjih njihovega delovanja. Na sestanku so se pogovorili o nalogah, ki jih imajo umetniki v današnjem času in izbrali štiričlanski odbor, ki bo poskrbel za rešitev nekaterih nujnih vprašanj. Sklenili so nadalje, da se bodo redno sestajali in na sestanskih pregledali in ocenili svoja dela.

* * *

Na festivalu italijanske kulture, ki se je začel v Pulju in ki ga je organizirala Zveza Italijanov za Istro in Reko, sodelujeta tudi italijanski kulturni krožek iz Kopra in Buj. V soboto bo na tem festivalu nastopila dramska skupina italijanskega kulturnega krožka iz Kopra z enodejanko «El minuetto», ki je bila nagrajena na festivalu italijanske kulture v Izoli. Istega dne bo nastopila tudi folklorna skupina iz Buj.

Z GORIŠKEGA

Seja občinskega upravnega odbora

V sredo zvečer se je sestal občinski upravni odbor. Takoj ob začetku seje je župan sporočil odbornikom, da je poveljnik ameriške vojske v Trstu tudi letos dovolil prihod ameriške vojaške godbe v Gorico ob priliki tradicionalne tombole, ki bo 29. t. m.

Potem ko so določili dan prihodnje seje občinskega sveta, ki bo v četrtek 21. t. m., so odborniki pričeli s proučevanjem dnevnega reda in med drugim odobrili sledeče: popravilo in betoniranje trga Divisione Julija in Ul. Mattioli ter izdatek v tej zvezi v znesku 2 milijonov lir; popravilo pločnikov v Ul. Carducci z izdatkom 750 tisoč lir; prispevek 150 tisoč lir državni knjižnici za leto 1951.

Nato je odbornik dr. Grusovin predlagal, naj bi občina v okviru zakona 2. julija 1949 št. 408 zaprosila ministrstvo za delo za prispevek za zgradnjo nadaljnih 36 stanovanj za občinske uradnike. V tej zvezi so odborniki razvili diskusijo, ki se je zaključila z utemeljitvijo, da bodo v bližnji prihodnosti zgradili 14 stanovanj za občinske uslužbence in da je možnost nadaljnih gradenj odvisna samo od rešitve številnih drugih potreb, ki težijo občinske finance.

Seznam blaga za izmenjavo med Slovenijo ter Gorico in Vidmom

V našem listu smo pred tedni pisali, da se nadaljujejo med predstavniki goriške trgovinske zbornice in predstavniki odseka za zunanjo trgovino pri vladi LRS pogajanja za sestavo novega seznama blaga, ki bo prišlo v poštev p

O DRŽAVNEM ANSAMBLU NARODNIH NOŠ IN PLESOV LR HRVATSKE IZ ZAGREBA

V Angliji 17 nastopov in 8 nastopov v Švici

imajo že za seboj plesalci ansambla iz Zagreba, ki bodo v nedeljo nastopili na stadionu «Prvi maj» in v ponedeljek v Avditoriju.

Državni zbor narodnih plesov in pesmi v Zagrebu so ustanovili ob koncu 1. 1949 z namenom, da bo gojil folkloro jugoslovanskih narodov in jo umetniško interpretiral. Pred njim se je še v 1. 1947 uveljavila folklorna skupina društva «Joža Vlahović» iz Zagreba, ki je na svetovnem mladinskem festivalu v Pragi dosegla v tekmovanju drugo mesto. Nadaljnje uspehe je imela ta skupina v 1. 1948 na slovanskem festivalu v Pragi in končno je bila 1. 1949 nagrajena od jugoslovanske vlade s prvo nagrado. Folklorna skupina «Joža Vlahović» je postala tedaj solidna osnova za ustanovitev reprezentativnega kolektiva na tem umetniškem področju.

Kmalu po ustanovitvi državnega ansambla narodnih plesov in pesmi, je ta nastopil na turneji po Švici v marcu 1950. Isto leto je ansambel sodeloval na festivalu v Llangollenu (Vel. Britanija) in nato skupno s skupino makedonskih plesalcev na tritedenski turneji po večjih mestih Walesa in ostale Anglije, pri čemer je zaključil turnejo v Londonu (Scala Theatre).

Od svoje ustanovitve dalje je imel ansambel po raznih jugoslovanskih mestih nad 40 nastopov; poleg tega je sodeloval pri treh zvočnih snemanjih, od teh za dve emisiji zagrebškega in eno emisijo radia v Bernu. V ostalem je na turneji po Švici nastopil osem krat in sicer v Zuerichu, Bazlu, Lausannu in Ženèvi, ter 17 krat v Angliji. Tudi v Švici so angažirali državni ansambel za tonsko snemanje in sicer za radijsko emisijo v Bernu in Lausannu.

Švicarska kritika je sprejela jugoslovanske umetnike zelo ugodno. Tako je dne 13.3.1950 pisala «Neus Berner Zeitung»: «Vsa prireditev je bila prava mojstrovina in vsak nastop je zapustil pri gledalcih najglobljí vtis».

List Journal de Genève je pisal: «Ne samo izredno lepe narodne noše, ampak tudi vsi plesni nastopi in pesmi so dokazale velik okus in disciplino izvajalcev. Izredno poudarjanje ritma, so prikazali s pretresljivo preciznostjo. To je bil prelep večer, ki je do popolnosti izrazil ognjevitost in poezijo jugoslovanske nacije».

Končno naj omenimo kritiko lista «La Suisse» z dne 14. marca 1950: «Zasluga jugoslovanskega ansambla je bila, da smo se zopet spomnili lepote ljudske umetnosti narodov, s katerimi smo vse premalo v stiku. Ta manifestacija je bila dokaz folklornega nastopa največje vrednosti, izvedenega z inteligenco, okusom in največjo pažnjo».

Ako je ansambel Zagrebčanov navdušil tisoče in tisoče gledalcev — tudi takih, ki so ga opazovali s kritičnim strokovnjaškim očesom, — bi pač napravili nepopravljivo napako, ako ne bi v nedeljo prihiteli tudi mi na stadion, da ga vidimo. To še tem bolj, ker so take priložnosti le redke. S svojo navzočnostjo na stadionu bomo pa dokazali, da se vedno čutimo del tistega naroda, pri katerem je ljudska kultura na taki višini.

Nedeljski praznik pa naj bo tudi vzpodbuda za sklep, da ne bomo ostali vedno le pasivni opazovalci, temveč da bomo naše domače skupine razširili in pomnožili, tako da bomo polagoma tudi sami sposobni nuditi podobne predstave.

Noša makedonske neveste (Članica zagrebškega ansambla Martinović Marija)

Narodna noša iz Vrlike (Član zagrebškega ansambla Todić Milorad)

Dalmatinsko kolo — poskočnica «lindjo». Plešejo ga na obalnem pasu dubrovniškega Primorja

PISMO IZ BEOGRADA

PROSTO TEKMOVANJE na beograjskem trgu

PO UKINITVI OBVEZNE ODDAJE, CENE PRIDELKOM STALNO PADAJO

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD — Kmetje iz okolice Beograda, ki prinašajo mleko v mesto so resno zaskrbljeni. Do pred kratkim so dobivali za liter mleka 50 do 80 dinarjev, danes pa ga lahko prodajo le za 30 dinarjev in to samo tam, kjer žele, da jim ga prinesejo na dom in si gospodinja tako prihrani pot v mlekarno ali pa čakanje v vrsti na trgu, kajti liter mleka stane v mlekarni le 26 dinarjev.

To je prvi odmev proste prodaje mleka in mlečnih proizvodov.

Mlekarji in ostali poljedelci so se morali hitro prilagoditi tej novi spremembi. S posebno odredbo je vlada ukinila obvezen odkup mleka in njegovih proizvodov, tako tudi mesa in zelenjave, ki je veljala za privatne kmete. Na ta način je izzvala med privatnimi proizvajalci in državnimi posestvi prosto tekmo na tržišču. Trg je postal tako blagovna borza, na katerem se ustvarjajo cene po ponudbi in povpraševanju.

Posamezni kmetje, ki so želeli, da s svojimi proizvodi konkurirajo z državnimi podjetji in zadrugami, niso se pa zadrugam hoteli priključiti, imajo zdaj za to najboljšo priliko. Končno, morali so sprejeti ta dogodek z zadovoljstvom, ker jim je država na ta način odobrila prodajo po prostih tržnih cenah — namesto po normiranih — 140 milijonov litrov mleka ter velike količine raznih drugih pridelkov.

Trg je kmalu postal prava slika te tekme in potrošniki so se začeli v veliki meri okoriščati z njo. Kakor je bilo pričakovati, je trg zelo oživel. Velike množine zelenjave, raznih vrst sira in suhomesnih proizvodov, ki jih v nekaterih krajih specialno izdelujejo, so že v prvih dneh vzbudili veliko pozornost. Najbolj razveseljivo pa je dejstvo, da so izginili «repi». Namesto da kupci, pretežno gospodinje stoje v vrstah in nervozno čakajo, bo li blaga dovolj za vse, hodijo zdaj brez raglice po celem trgu in slišijo, kako prodajalci govore, da je najboljše blago prav pred njimi. Tako je neprijetni hrup majhnih protestov iz prejšnjih vrst zamenjan s prijaznimi ponudbami in — kar je vedno bilo zračilno za ta kraj — s pogajanjem.

Pogajanje za ceno pride v poštev seveda pri privatnem kmetu, ker konkurira z državnimi proizvodi z bolj izbranim blagom. Zaradi te prednosti drži lahko ceno za 10 odst. višje. Toda naravno, ne vedno, kajti najbolj neprijetno mu je, če nosi nazaj v vas polne košare, ker mu, če blaga ne proda, drugo tudi ne preostane. Branjevcev, ki so pred uvedbo planskega gospodarstva odkupovali blago od kmetov, in ga nato prodajali, ni več. Taki posredovalci so izključeni.

Da taka tekma ne bo prav lahka, so prvi občutili mlekarji. Torej privatni kmetje. Toda ne moremo reči, da niso na nevarnost te tekme dovolj resno pomislili tudi državni in zadružni proizvajalci, ki so v nevarnosti prav zaradi odvečne administracije. Njim ni lahko, ker često opravljajo vse delo s svinčnikom v roki. Se vedno zelo težko sprejmejo nasvet, da je včasih treba prodajati tudi izpod cene vrednosti na osnovi trgovskega principa: če izgubiš pri eni prodaji, boš zaslužil pri drugi.

Cene so mahoma padle in so, v odnosu na isto dobo lanskega leta, postale kupcem mnogo bolj dostopne. Lahko trdimo, da je odstotek padanja cen pri največjem številu prodajnih artiklov enak tistemu pri mleku, t.j. 50 odst. Ta padec cen je vsekakor občuten. Pri mlečnih proizvodih je najmanj tako visok in prav zaradi velike količine mleka je mlečnih proizvodov na izbiro. To povečanje izbire se stalno veča tudi pri drugih prehranjevalnih artiklih. Ker se v zadnjem času otvarja vse večje število zadružnih in državnih prodajalnic — vsa večja poljedelska posestva imajo svoje lastne prodajalnice — narašča tudi raznovrstnost proizvodov.

Nekoliko najnavadnejših artiklov, ki so skoro povsod v prodaji, ilustrira novi padec cen. Medtem ko je sir srednje vrste stal prej 250 do 300 dinarjev, stane danes najboljši le 200 dinarjev. Surovo maslo, katerega je bilo do sedaj zelo težko dobiti in če ga je imela kakšna prodajalnica, so bile pred njo dolge vrste, se lahko zdaj nabavi v prosti prodaji za 500 do 600 dinarjev. Skupno s trgovinami imajo kmetje tudi vedno več suhomesnih proizvodov, pri katerih opazimo nekoliko manjši padec cen in dobimo kg suhega mesa za okrog 300 dinarjev, slanine za 400 in gnjati za 350 dinarjev. Sveže meso pa še vedno ne zadovoljuje potreb. Obvezen odkup svežega mesa je v veljavi še do julija letos; do takrat morajo kmetje oddati državi 40 odstotkov količine, predvidene za letošnje leto. Po mesecu juliju bo prenehal veljati tudi ta obvezni odkup.

Mast je tudi artikel, ki se lahko dobi po znatno znižani ceni — 380 dinarjev, po njegovi asimilaciji cene se pa tudi ilustrira borba na tržišču. Zadružne trgovine nimajo masti v dovoljni količini, da bi zadovoljile potrebe potrošnikov in jo zato kmetje prodajajo na trgu znatno dražje. Toda že je predvideno novo znižanje cene masti po trgovinah in jo bodo morali kmetje tudi prodajati po zmernejših cenah. Državna in zadružna skladišča, ki so dosegla prvo znižanje cen, imajo poleg tega, da oskrbujejo potrošnike, cilj, da s količino in kvaliteto svojih proizvodov vplivajo na privatne kmete, tako da ne morejo ti svojevoljno držati visokih cen.

Vse skupaj, posamezne kmete, zadružnike in državna posestva je to privedlo v položaj, da žive samo od stvarne koristi svojega dela. Rentabilnost podjetij, ki je vse bolj in bolj predmet proučevanja jugoslovanskih ekonomistov, je tudi tu na trgu prišla do izraza kot bistven moment. Ta ukrep, ki je zdaj vzpodbudil privatne kmete, da prosto proizvajajo in prodajajo ter usmeril državna posestva in zadruge na čim bolj donosno delo, bo gotovo prispeval k povečanju proizvodnje, kar je bil tudi končni cilj.

Zadružni sektor, ki brez dvoma tekmuje pod ugodnejšimi pogoji, pa bo postavil privatne kmete pred novo preizkušnjo. Samo takrat mnogo bolj praktično.

R. R.

Švicarski del mesta v Casablanci

Casablanca mesto v francoskem Maroku, šteje 650.000 prebivalcev. Ker je v mestu precejšnja stanovanjska stiska, sta dobila dva švicarska arhitekta Le Locle dovoljenje za izdelavo načrta za 21 stanovanjskih blokov s pripadajočimi objekti. Novi del mesta, imenovan «Cité Suisse Le Locle» bo samostojna mestna četrt z vrtovi, hoteli in trgovinami, s štadionom, kopališčem itd. Graditev nove mestne četrti je prevzelo švicarsko gradbeno podjetje iz Lausanne. Za hitrejši napredek gradenj je podjetje postavilo v Casablanci posebno tovarno, v kateri bodo izdelovali stavbne dele. Graditev nove četrti bo trajala 3 do 4 leta in bo stala okoli dve milijardi maroških frankov.

PROSVETNO DELOVANJE V ISTRSKEM OKROŽJU

Nastop mladinskih in pionirskih pevskih zborov v Šmarjah

V nedeljo 10. junija smo se lahko prepričali, kaj dela naša mladina. V reviji mladinskih in pionirskih zborov smo videli in lahko tudi kritično presodili kulturni prispevek naše mladine.

Revija je pregled dela in naporov mladine in s tem v zvezi tudi truda njihovih vzgojiteljev. Organizacijo revije je prevzela Slovensko hrvatska prosvetna podzveza v Kopru. Pri organizaciji takih in podobnih prireditev bi svetovali naj v prihodnje prično s pripravami prej, da bo uspeh večji.

Nastopilo je šest zborov, trije pionirski in trije mladinski. Izmed vseh šestih pa sta bila samo dva pionirska (Smarje in Sv. Anton) z dežele.

Pri sestavi programa, ki prihaja v poštev za revijo, naj se drugič pevovodje prej zberó in določijo pesmi, katerim bodo zbori kos. Zbor Pomorskonavtičnega tehnikuma v Piranu je s svojo pesmijo «Bučí morje Adrijansko» sicer pokazal, da se loti velikih del, toda po glasovni dispoziciji pesmi ni bil kos. (Pesem namreč zahteva dobre tenorje in globoke base). Enako je bilo pri pionirskem zboru iz Smarij, ki ni zmogel hitrega tempa izgovarjave izvajane Mihelčičeve «Naše pesmi». Zelo lepo je, da je pionirski zbor od Sv. Antona posegel po narodnem blagu. Čudno pa se mi zdi to, da tov. Ogrin izmed 13 tisoč sedaj znanih narodnih pesmi ni našel mladim srcem primernejših melodij, ki bi verjetno bolj ogrela srca naših pionirčkov. Pri zboru učiteljišča iz Portoroža bi pričakoval več okusa pri izbiri pesmi. Problem, kaj naj pojemo bi lahko reševala v neki meri tudi podružnica SHPZ s tem, da bi dajala pevovodjem smernice in napotke.

V pionirski skupini se nam je predstavil prvi pionirski zbor iz Šmarij, pod vodstvom pevovodje Hrvatina. Disciplina zbora je bila odlična. Vidi se, kdo zna zainteresirati mladino za petje, in to za lepo petje. Pevovodja Hrvatin je dosegel lep in zavidljiv uspeh. Želeli bi mu, da prenese del tega navdušenja in dobre volje tudi na mešani zbor v Šmarjah. S tem bo dosegel glavno: zanimanje za našo lepo slovensko besedo izraženo v melodiji in bo lahko tako petje vključil med kulturno delo tamkajšnjega prosvetnega društva.

Stevilčno malo večji je bil pionirski zbor gimnazije v Kopru. Tudi ta nam je zapel tri pesmi. Zbor, ki obstaja šele dva meseca, je v dostojni meri zastopal svoj zavod. Čutiti pa je bilo, da zbor ni vajen nastopati, zato se pri prvi pesmi «Le vkup uboga gmajna» ni popolnoma znašel. Šele kasneje je tov. profesorju Josipu Brečku uspelo poostriti zbranost pionirjev. Zares prisrčno in otroško pa je izzvenela Jobstova pesem «Pionirsko kolo».

Zadnji v tej skupini je bil pionirski zbor Sv. Antona. Otroci so tu pokazali dovolj dobre volje, saj so se naučili venček narodnih obsegajoč dvanajst pesmi. Pevovodji Ogrinu bi priporočili, naj se posvetuje z odgovornimi faktorji in naj vloži dobro voljo pionirjev v pesmi, ki jih otrokovo srce prej in lažje sprejme. Svetujemo mu tudi, naj po možnosti zbor pomnoži.

Za to skupino so prišli na vrsto mladinski zbori. Ti so pokazali še večjo zmožljivost. Mladinski zbor Pomorsko navtičnega tehnikuma iz Pirana vodi tov. Ivan Rupnik. S svojim delom je pokazal, da kljub temu, da petje ni obvezen predmet na šoli, privlači mnoge mladince. Ubranost zbora morda na nekaterih mestih še ni dovršena, vendar je dana osnova za boljši pevski zbor. Z vztrajnim delom in nastopanjem pa bo zbor kmalu postal vzor tudi mešanim zborom. Pri zboru smo opazili in moramo pohvaliti njegovo izgovarjavo. Vokalizacija pa se mora približati knjižni slovenščini.

Drugi je bil zbor gimnazije iz Kopra. Pri mladini, ki prihaja v dobo, ko preneha mutacija, se kot naraven pojav pojavi neke vrste glasno petje. S tem da mladino usmerjamo v glasno petje, pridobimo v toliko, da ves zbor poje. Nujno pa trpi pri tem medsebojna uravnovešenost glasov. Profesor Josip Brečko je našel plodna tla in dosegel uspeh. Po dveletnem molku, ki je nastal zaradi pomanjkanja učnih moči je prof. Brečko postavil oba zbora — pionirskega in mladinskega — krepko na noge. Seme je padlo v dobro zemljo in rodilo obilen sad. V resnici smemo pričakovati, da bo prihodnje leto ravno koprska gimnazija tista, ki nam bo posredovala našo lepo narodno in umetno pesem.

V vrsti mladinskih zborov smo slišali kot zadnjega zbor učiteljišča iz Portoroža. Ker učiteljišče nima profesorja, ki bi vodil pevski zbor, je priskočil na pomoč tov. profesor Logar, ki na tem zavodu poučuje violino. Temu primerno je bil zbor naštudiran. Intonacija je bila odlična. Kritizirati pa bi morali preveliko kampanjsko delo, ki se pojavlja pri vseh zborih. Ni dovolj, da ima nekaj ljudi dobro voljo, ampak se mora vsak posameznik zavedati odgovornosti. To se vidi najbolj nazorno na učiteljišču, pri ljudeh, ki bodo že jutri stopili pred našo mladino in jo med drugim poučevali tudi v petju.

Pri spoznavanju zborov, pri njihovih nastopih pa je čutiti veliko pomanjkanje znanja naših zborovodij. Zborovodje so več ali manj začetniki. Tu bo potrebna nujna izpopolnitev. Z otvoritvijo glasbene šole v Kopru, pri kateri bo v jeseni otvorjen tudi oddelek za zborovodstvo, bo dana možnost, da se ta nedostatek če ne popravi, pa vsaj omili.

Mladina je dobila pri ocenjevanju sledeče število točk: Mladinski pevski zbor Pomorsko navtičnega tehnikuma iz Pirana si je priboril od 50 možnih točk 42, mladinski zbor iz Kopra 39, mladinski pevski zbor z učiteljišča, ki je nastopil nepopoln pa 36. Izmed pionirskih zborov si je priborilo prvo mesto Smarje z 42 točkami. Z malenkostno razliko mu sledi pionirski zbor gimnazije iz Kopra s 40. točkami. Za dobro voljo, ki jo je pokazal pionirski zbor od Sv. Antona pa je komisija predlagala 30 točk. Ocenjevanje nima namena postaviti prveka, ampak vzbuditi pri mladini voljo za borbo za znanje, s katerim bomo koristili neposredno sebi in posredno tudi narodu.

GASPARIN ZVONKO

V junijski izmeni bo delalo na mladinski progi 23.711 mladincev

V prvi polovici junija je prispelo na mladinsko progo Doboj—Banja Luka 16.800 novih mladincev in mladink med njimi 9600 srednješolcev in študentov. V junijsko izmeno je prispelo na progo do 7. junija že 33 novih brigad s 3276 mladinci in mladinkami. V drugi polovici junija bo prispelo še toliko mladine, da bo delalo v junijski izmeni 23.711 mladih graditeljev.

OBČINSKI SVET

JE KONČNO ZAČEL RAZPRAVLJATI

o reorganizaciji čistilnega podjetja

Občinski svet je končno le pričel razpravljati o načrtu reorganizacije mestnega čistilnega podjetja. Že 1946. leta je bil podan prvi predlog za reorganizacijo odvažanja smeti, 1948. pa drugi. Oba predloga je ZVU odbila kot neustrezna.

Vendar je prevažanje smeti po starem načinu postalo vedno bolj negospodarsko in tako nerentabilno ter tako nehigienično, da so končno pričeli pripravljati tretji načrt. O tem bo sedaj razpravljal občinski svet.

Ne samo odvoz smeti iz hiš temveč tudi odlaganje postaja vedno bolj pereče. Občina je odlagala do sedaj v Žavljah in drugod. Ta prostor pa vedno bolj zasedajo industrijska podjetja. S časom bo postalo odlaganje smeti v Trstu ali bližnji okolici skoraj nemogoče. Že pred letom dni smo predlagali, da bi občina in podjetje pomislili na bolj racionalen način. Po večjih mestih, zlasti po Nemčiji pa tudi drugod, kjer prav tako ne vedo kam s smetmi, je že precej časa v uporabi sežiganje smeti. Pri tem na najbolj ekonomičen način uničijo smeti, ki so potem uporabne za gnojilo. Pri sežiganju pa se razvija potrebna toplota za pogon parne turbine in ta vrti električni generator. Pri nas v Trstu je tako veliko pomanjkanje električne energije, da bi bil ta način uničevanja smeti zelo ugoden. Seveda bi njegovo rentabilnost in koristnost lahko ugotovili šele potrebni strokovnjaki, ki bi proučili vse pogoje. Smeti so namreč v raznih mestih zelo različne in kar nekje gre, drugod ne. Ne vemo, če je občina sedaj, ko predlaga reorganizacijo poslovanja čistilnega podjetja mislila tudi na tak način. Iz predloženih proračunov in načrta je razvidno, da mislijo sedaj reorganizirati samo odvažanje. Bilo bi pa zelo dobro, če bi obenem pomislili tudi na to: kam s smetmi?

Čistilno podjetje bo reorganiziralo oba svoja najvažnejša obrata; odvoz smeti in čiščenje ulic.

Ulice so do sedaj čistili v Trstu po starem, s tricikli, metlami in lopatami, kvečjemu so jih ponoči izpirali z vodo pod pritiskom Tudi nov načrt ne predvideva temeljitih zboljšanj, temveč bomo ostali pri starem načinu, samo vozički bodo postali modernejši. Načrt pravi, da se tudi v drugih mestih niso obnesli ravno preveč različni avtomobili, ki pometajo, perejo in tako čistijo ulice.

Mnogo teže pa je urediti odvažanje smeti, da bo res gospodarsko, higienično in udobno. Idealnega načina za to ni. Do sedaj so v Trstu pobirali z navadnimi vrečami in prevažali z običajnimi avtomobili.

Vreče bodo «po novem» nadomestila pločevinasta vedra, a običajne avtomobile posebni avtomobili. Ta vozila so opremljena s posebnimi odprtinami ki med iztresanjem iz vedra ne dopuste razširjanja prahu in obenem s posebnimi sredstvi v prahu razkužijo vedro.

Ker bi bilo predrago, da bi vsak stanovalec, oziroma vsaka družina prinesla svoje vedro s smetmi (za to bi bilo potrebno nekaj krat več avtomobilov in osebja) bodo uredili v pritličjih, dvoriščih ali pa po parkih skupne zbiralce, nekaka skupna vedra, ki se bodo tesno zapirala in v katera bodo stanovalci nosili svoje smeti. Samo v oddaljenejših krajih, kjer so osamljene hiše, bodo prinašali ljudje sami smeti v svojem vedru, ko bo po predvidenem urniku prišel avto po nje.

Oba omenjena načina nista ravno najbolj ugodna. Sta sicer zelo gospodarska, vendar ne preveč udobna. Higienična pa bosta samo takrat, kadar bodo postali vsi disciplinirani in bodo v redu nosili svoje smeti in jih bodo metali v vedro in ne zraven.

Za to «novo» pobiranje smeti bodo potrebovali 6 velikih avtomobilov in 8 manjših. Oberem pa 3300 veder.

Newyorška vremenska zvezda

Prebivalci New Yorka imajo zanimivega znanilca vremena. Na tridesetnadstropnem nebotičniku so postavili 45 m visok drog in nanj pritrdili zvezdo, vidno na veliko daljavo. Zvezda meri v primeru tri metre, je pokrita s posebno plastično prevleko in s svojo spremenljivo barvo napoveduje vremensko napoved državnega vremenskega zavoda za 24 ur naprej. Če zvezda sveti v zeleni barvi, je računati z lepim vremenom, enakomerna oranžna barva napoveduje pooblačitev, migljajoča oranžna barva pomeni dež, bela pa sneg. Okoli visokega droga je 57 svetlobnih krogov. Če vsi ti svetijo enakomerno, ostane temperatura nespremenjena. Če se obeta toplejše vreme, se ti krogi stopnjujejo, če pa temperatura pada, se znižujejo tudi krogi.

Kako sta se rodila dva ognjenika in še kaj

1.

Takole vsako leto enkrat Etna malo potrese zemljo tam na Siciliji, pa malo več dima spusti iz svojega žekna, tu in tam izbruha tudi nekaj pepela, kamenja in žarečih snovi — pa že ves svet piše o bruhanju Etne in grozotah, ki se tam dogajajo. Toda častitljiva stara Etna je samo nežna ovčica proti navadam drugih ognjenikov.

Prava ognjeniška zemlja je svet tam v Srednji Ameriki. Tam je ognjenikov. Tam so se dogajale in se še dogajajo še vse drugačne stvari kakor če pa Etna ali Vezuv malo zakihata.

Ne bi škodil takle majhen skok med ognjenike tam okoli Srednje Amerike. No pa začnimo po vrsti.

V Mehiki je 1943. leta zrastel nov ognjenik

Čisto enostavno, kar iz ravnih tal je rastel in rastel, vmes pa tresel zemljo, bruhal pepel, ognj in žarečo lavo. To je bilo v pogorju Siera Madre jugozapadno od glavnega mesta Mehike. Lastnik tega ognjenika je kmet Dionizij Polido. Kmet Dionizij je vedel, da je na njegovem posestvu nekje zemlja zelo topla, in če ga je včasih zelo zeblo, se je šel tja pogret. Nekoč je opazil, da se na tistem kraju iz zemlje kadi. Mislil si je, da je že zopet kak vandrovec tam kaj zažgal in je šel gasit in zasipat tisti kraj z zemljo. Za hip je bilo dobro, toda čez nekaj dni se je še bolj kadilo. Ubogi Dionizij se je ustrašil in je tekel v sosedno vas k svojemu staremu očetu po nasvet. Stari je poznal sina, pa ga je nagnal, češ da je najbrže okajen z žlahtno pijačo pa da vidi dim, kjer ga ni. Toda stari se je zaenkrat zmotil o svojem sinu. Na polju se je zares kadilo in vsak dan bolj. Toda Dionizij še je tudi dimu privadil in se ni več dosti zmenil zanj. Nekega dne je oral nedaleč od dima, pa se mu je pričela stresati zemlja pod nogami in že je počila zemlja in iz nje se je valil do neba steber dima, iz zemeljske razpoke pa je drčalo kamenje. Ponoči je vsa pokrajina žarela v rdečkastem ognjenem siju, ki je žarel iz razpokane goreče zemlje.

El Paricutin je kar dobro napredoval v rasti

To je bilo v februarju leta 1943 v bližini mehiške vasice Pasientin. Iz notranjosti zemlje je vrela na dan žareča lava. Že v petih dneh je meril lok žareče lave več kot 650 m v dolžino, širok je bil svojih 200 metrov, visok pa dobrih sedem metrov. Toda ustavil se ni. Žareča masa je kar naprej vrela iz zemlje in v poldrugem mesecu je bila ta žareča odeja dolga dva tisoč metrov, široka tisoč in debela 30 metrov. Niso bile to mačje solze. Žareča lava je uničila vse, do kamor je segla. Toda ni bilo le to. Iz zemlje se je dvigal še dim in pepel, ki je padal na tla in tudi ni prinesel blagoslova in sreče, kamor je padel in se gromadil. Pri vsem tem pa je še rastel iz zemlje ognjenik sam, rastel je hrib. V prvem tednu ga je bilo še nekaj manj kot 200 metrov; po desetih tednih pa je na ravnini zrastel čez 350 metrov visok hrib.

Tako se je v Mehiki v letu 1943 rodil ognjenik. Rastel je, bruhal, uničeval vse okoli sebe in zasul nekaj vasi. Tako grozno se je tresla zemlja, da so to tresenje zaznale potresne naprave v daljnem New Yorku in pa po najbolj oddaljenih mestih Južne Amerike. Novorojenčka so tudi krstili kot se spodobi: ker je bil njegov rojstni kraj na polju vasi Paricutin so ga krstili za El Paricutin.

Ne vidimo vsak dan rojstva ognjenika

Od vseh krajev so drveli ljudje le sem, da so gledali čudo, ki ga ne vidimo vsak dan. Seveda Evropejcev ni bilo, takrat so se klali na žive in mrtve in tresli in požigali zemljo drug drugemu, tako da je bila cela **Evropa takrat en sam** ognjenik. Kdo bi takrat hodil v daljno Mehiko! Toda kljub temu je bilo tam vse polno znanstvenikov in učenih ljudi, ki so vse opazovali, opisali in slikali, da bodo lahko to videli in brali še zanamci. Bilo je to prvič, da so znanstveniki opazovali rojstvo in rast ognjenika. Sicer pa niso bili takrat ljudje prvič priča takemu veličastnemu pojavu in dogajanju na zemlji.

V septembru 1759 je bil v Mehiki rojen Jorullo. Čez dobrega pol stoletja po rojstvu ga je prišel obiskat in gledat veliki nemški znanstvenik in znameniti svetovni potnik Humbredt. Izpraševal je stare domačine o tej stvari. Pripovedovali so mu grozne reči, kako se je tresla zemlja, kako je bruhala pepel in ognj in kako je v eni sami noči zrasla grozna gora. Ognjenik je živel kakih 40 let, potem se je umiril. Danes se še kadi iz njega, kaj posebnega pa ne počenja, izdivjal se je v rani mladosti, uničil mnogo rodovitnih polj, zasul nekaj vasi, z žarjo napolnil nekaj dolin in sedaj kaže, da ga je na starost srečala pamet.

Uničevalec Mont Pelé

Kako je bilo to z Mon Pelèjem? V Srednji Ameriki je Antiljsko otočje, med njimi je otok Martinik in na njem gora Mont Pelé. Maja leta 1902 je to goro Mont Pelé, ki je segala v višino nad 1250 metrov, razneslo. Na njenem vznožju je ležalo mesto St. Pierre. Mesto je štelo okoli 30.000 prebivalcev. V tem mestu je bila doma Josefina, Napoleonova žena. V Saint Piérre so živeli ljudje in se gore Mont Peleje niso bali. Vedeli so sicer, da je bil to včasih ognjenik in radi so hodili na vrh te gore, od koder je bil božanski pogled po morju. Na vrhu je bilo staro ognjeniško žekno, ki pa je bilo zamašeno in se je vanj natekla voda, tako, da je vrh Mont Pelé bilo jezero. Kakor je bilo zapisano in so vedeli povedati, je Mont Pelé bruhal zadnjikrat leta 1856, potem pa je ugasnil in bil je mir. Toda 1902 se je ponovno zdramil. Iz hriba so jele pihati pare in žvepleni plini. Čez nekaj dni je udrla tudi žareča lava iz hriba, uničila velike nasade sladkornega trsa in mimogrede umorila 24 ljudi. V St. Pierre se je ljudi polotil strah. Toda oblasti so mirile, da ne bo nič hudega, da je to le navadno bruhanje. Toda Mont Pele se je le stresal in pihal in strah je bil vedno večji. Da bi oblast pomirila ljudi, je prišel sem bivat francoski poglavar otoka in pripeljal s seboj še nekaj znanstvenikov. Ljudje so se za silo potolažili, toda 8. maja se je zgodilo nekaj groznega. Razneslo je goro Mont Pelé.

Edini človek, ki je ostal živ, je bil morilec, obsojen na dosmrtno ječo

Strašen ognjeniški zubelj se je dvignil do neba, grmelo je, kot še na zemlji nikoli, kamenje, pesek in pepel je letel po zraku daleč naokoli. 8. maja 1902 je izginilo mesto St. Pierre. Od vseh prebivalcev, poglavarja, znanstvenikov, mogotcev, pravičnih in krivičnih, ni ostal nihče. Edino en človek je preživel nesrečo; bil je to črnec Jožef Surtout — morilec. Oblast ga je obsodila na dosmrtno ječo. Sedel je v podzemski celici, brez oken. On edini se je živ rešil iz nesrečnega mesta.

Po dvajsetih letih je mesto St. Pierre ponovno zraslo. Prebivalcev je bilo le tisoč, kajti porušena, škrbasta gora Mont Pelé se še vedno kadi in 1929 je ponovno prav pošteno bruhalo iz nje. Takrat pa ljudje niso čakali in vse je teklo in bežalo, kamor je vedelo in znalo.

O pastirju, ki se je kamenjal z ognjenikom

V antiljskem otočju je sosed Martinika otok Svetega Vincenca. Istočasno ko je Mont Pelé uničil St. Pierre in okolico, je opravljal svojo krvavo rihto na otoku Svetega Vincenca La Soutriére. Življenje je izgubilo res samo okoli dva tisoč ljudi, ker jih več ni bilo. Grozen dim, poln par, pepela, kamenja je uničil vse življenje na otoku; kar bi še utegnilo ostati, pa so zažgale in pokrile reke žareče lave. Domačini karibski Indijanci so že davno prerokovali ta grozni konec, ki ga bo napravil ognjenik, češ da bog uničuje in kaznuje belce za zločine in krivice, ki so jih prizadejali domačemu prebivalstvu. Znano je, da je ta Soutrière bruhal v letu 1812. V starih pisanjih beremo o črnem pastirju, ki je pasel na otoku svojo čredo. Tako ta pastir pase, si žvižga in poje, pa mu prileti od nekod kamen. Pastir ne bodi len, pograbi kamen in ga zaluča v smer, od koder je kamen priletel; toda kamenja je vedno več. Pastir je najprej mislil, da ga draži tovariš na sosednji paši, potem si je mislil, da ga pač več volarjev obmetava s kamenjem, toda ko se je zavedel, da leti proti njemu večje kamenje, kot bi ga utegnila vreči človeška roka, je zbežal, kar so ga nesle noge. In to še pravi čas, kajti kmalu nato je začela huda pesem z žalostnim koncem. KUNAVER

(Nadaljevanje sledi)

Bogastvo narodnih noš

Marica Stefanec, članica Državnega ansambla narodnih noš in plesov LR Hrvatske iz Zagreba v posavski narodni noši. Opazno je bogastvo čipk na rokavih; pri tej noši so krila bela in močno nabrana. Poleg teh noš pa nastopijo pri posavskem kolu tudi noše s krasno izvezenimi rokavi ter s krili, ki so tudi močno nabrana in okrašena z narodnimi ornamenti.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Včeraj ob 19. uri je bil zračni pritisk 766,1, toplota 25,7 (najvišja med dnevom 27,2, najnižja 19,4), vlaga 56 odstotkov, nebo jasno, veter 4 km, morje skoraj mirno, vidljivost 25 km, toplota morja 22,4. — Za danes predvideva vremenska napoved cel dan toplo, poletno vreme.

RADIO Današnje najvažnejše oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.00: Igra slovenski trio; 19.00: Poje basist Friderik Lupša. — **Slovenija:** 12.00: Edvard Grieg: Lirična suita; Johann Svedsen: Romanca; Edvard Lalo: Norveška rapsodija; 21.20: Komorne skladbe A. Arenškega. — **Trst II.:** 19.15: Pestra glasba; 22.32: Operetni odmevi. — **Trst I.:** 12.00: Melodije in romance.

„AFFRAY" SO NAŠLI

Potapljač je mogel prebrati napis na njenem stolpu
Potopljena je 79 m globoko - Podmornico bo zelo težko dvigniti

LONDON, 14. — Podmornico «Affray», ki se je kot znano potopila 17. aprila s 75 možmi na krovu, so danes našli. To vest je danes javil med razpravljanjem v spodnji zbornici podtajnik admiralitete Gallagan. Povedal je, da leži potopljena podmornica 40 pomorskih milj zahodno od točke v višini otoka Wighta, kjer je pričela podmornica pluti pod vodo. Podtajnik admiralitete je še dodal, da bo najbrže podmornico zelo težko dvigniti na površje.

Gallagan je še dodal da je nekaj desetin m od prostora, kjer so našli podmornico globina morja skoraj 200 m, odkoder bi bilo podmornico nemogoče dvigniti. Gallagan je se dodal, da «zaenkrat še niso podvzeli nobene odločitve» glede tega, če bi podmornico dvignili. Iz obvestil, ki jih ima admiraliteta zaenkrat na razpolago, ni mogoče ugotoviti vzroka te nesreče.

Danes zvečer pa so dali na angleški admiraliteti nova pojasnila. Izjavili so, da leži podmornica «Affray» 79 m globoko na točki, ki je oddaljena 16 milj severozahodno od otoka Alderney: na pol poti med severnim delom otoka Guernesey in svetilnikom v Portlandu. Izgubljeno podmornico so našli s pomočjo posebnih ultrazvočnih aparatov tipa «ASDIC». Nato so z angleške vojne ladje «Reclaim», ki ima posebne priprave za reševanje podmornic, spustili v morje potapljača, ki je mogel prebrati ime podmornice na njenem stolpu. Ladja «Reclaim» bo spustila v morje nove potopljače takoj, ko se bo vreme izboljšalo.

Kot znano se je podmornica potopila na pomorskih vajah. Ko ni bilo od nje nobenega glasu, so pričeli takoj z reševalnimi deli, ki so držala cel svet v napetosti, ali bodo mogli najti izgubljeno podmornico dovolj hitro, da bi mogli rešiti posadko. Kot znano jim to ni uspelo. Pri prvih iskanjih je sodelovalo veliko število ladij, pozneje pa so opravljale to delo samo posebne ladje, opremljene z vsemi potrebnimi aparati.

Londona pa poročajo, da je Mac Leanova žena Melinda danes zjutraj porodila hčerko. Člani njegove družine upajo, da se bo Mac Lean vrnil v domovino, ko bo za to izvedel.

Sovjetska agencija «Tass» je danes prvič omenila zadevo glede obeh izgubljenih angleških diplomatov. Poroča, da angleški tisk že nekaj dni piše o tem izginotju in navaja Morrisonovo izjavo v spodnji zbornici. Vendar «Tass» tega dogodka ne komentira.

To objavo so danes v Londonu sprejeli z živim zanimanjem. Omenjajo možnost, da sta sedaj Mac Lean in Burges v satelitskih državah ZSSR in dodajajo, da so jih tjakaj pripeljali najbrže s silo.

Neredi v Sudanu zaradi stavke policije

KHARTUM, 14. — V Khartumu so proglasili obsedno stanje zaradi stavke policajev, ki se vedno bolj širi. Glasnik sudanske uprave, je izjavil, da je sedanji položaj vedno bolj alarmanten.

Po prestolnici Sudana krožijo oboroženi vojaški oddelki. Stevilne trgovine je množica opustošila in izropala. Policaji stavkajo tudi v Atbari oddaljeni približno 300 km od Khartuma. Stevilni demonstranti so se zbrali v sprevode in so vpili «Smrt imperialistom». Sudanska uprava je dala nalogo vojaštvu, da aretira vsakogar, kogar sumi, da je sodeloval pri sedanjih neredih.

V Khartumu je prišlo do neredov, ko je policija zahtevala povišanje plač. Zaradi teh zahtev so aretirali 11 sindikalnih predstavnikov policije. Vlada je odbila te zahteve in je dala policajem ultimatum, da bodo odpovedali službo vsem, ki se ne bodo javili na delo. Zaenkrat pa je v tem času delalo samo 368 policajev, od skupnega števila 1.500.

Na vladni seji razpravljali o izginulih diplomatih

LONDON, 14. — Na današnji vladni seji je Morrison poročal angleškim ministrom o uspehih iskanja obeh izgubljenih angleških diplomatov Mac Leana in Burgessa.

Celo iz Španije so danes prišle vesti, po katerih naj bi v Barceloni opazili dva tujca, slična izginulima Angležema. Iz

TUDI PIONGJANG V ROKAH SIL OZN

Mesto je popolnoma razrušeno - Napredovanje pri Kumhvi - Vesti o aretacijah v Pusanu

KOREJSKO BOJIŠČE, 14. — Včeraj zvečer sta dve zavezniški borbeni skupini nenadoma vdrli v Piongjang, severnokorejsko prestolnico. Pri tem svojem pohodu, sta ob velikem presenečenju naleteli le na majhen odpor.

Obe bojni skupini so ves čas njunega pohoda ščitila letala in jim pripravljala pot. Proti večeru sta mesto zopet zapustili in se vanj vrnili zopet danes zjutraj z nalogo, da pripravita obrambo mesta proti morebitnemu kitajskemu napadu.

Z zavzetjem Piongjanga, ki je oddaljen od 38. vzporednika približno 50 km, so sile OZN dobile nadzorstvo nad celotno planoto znanega kitajskega «železnega trikotnika. Ko so sile OZN prodrle v mesto, tam niso našle niti vojakov, niti civilistov. Mesto je razrušeno. Tanki so ob tej priliki uničili približno 20 letal tipa «Jak» na mestnem letališču.

Kakor poročajo, se mislijo Kitajci braniti severno od mesta. Iz gore Chokkum, severno od Sanijanga so namreč opazili številne kitajske oddelke, ko so se spuščali v nižino. Zdi se, da mislijo sedaj Kitajci braniti mesto Kumsong, na cesti Piongjang-Vonsan.

Pred Kumhvo so pa zavezniki zavzeli višine vzhodno od mesta. Jugovzhodno od Kumhve so sile OZN napredovale za 5 km. Pri tem so imeli največje težave s slabimi cestami. Na obeh straneh cest so našli moderne kamione in tanke «T-34», protiletalsko topništvo in radarske naprave, skladišča topovskih izstrelkov, puške in strojnice. Ves material je bil ruskega izvora, razen seveda trupel, ki so ležala ob teh razbitinah, ki so bila kitajska. Na teh cestah so namreč presenetila zavezniška letala kitajske oddelke pri njih umiku in sejala med njimi smrt z bombami napalm.

Na ostalih predelih korejskega bojišča ni bilo posebnih vojaških akcij. Kitajske izvidnice so pri Jončonu napadle zavezniške izvidnice. Prav tako so Kitajci in Severnokorejci še vedno nudili odpor pri Hvačonu. Zlasti težki boji so bili severno od Janguja. Proti večeru pa so se tam morali Kitajci umakniti. Severno-vzhodno od Inje so Kitajci s protinapadom prisilili neko zavezniško izvidnico, da se je umaknila za 800 m. Zdi se, da imajo Kitajci tudi na tem odseku fronte namen zavirati napredovanje zaveznikov.

Iz Pusana pa prihajajo nove vesti o korupciji tamkajšnjih vladnih predstavnikov. Vlada je namreč javila, da so zaprli 9 častnikov obrambnega ministrstva, ki jih obtožujejo ponarejanja dokumentov in kraje 1,428.000 šterlingov. V krogih, blizu vlade trdijo, da so ti častniki ukradli denar, namenjen za hrano 25.000 možem, ki so imeli vojaške vaje v nekem taborišču.

WASHINGTON, 14. — ZDA bodo v enem letu izmenjale vseh svojih sedem divizij (6 suhozemskih in 1 mornariško), kar jih imajo na Koreji, razen nekaterih strokovnjakov. Tako bodo imele ZDA na Koreji čez eno leto 140.000 novih vojakov, v domovini pa 140.000 preizkušenih vojakov, ki bodo predstavljali glavnino novih oddelkov. Zanimivo pa je, da bodo od avgusta naprej poklicali k vojakom vsak mesec 58.000 mož. Tako bodo imeli prihodnje leto v juliju 3,600.000 mož, ki jih bodo uporabili za naslednje namene: 1. Zamašili, bodo z njimi luknje, ki jih je v ameriških divizijah napravila korejska vojna (približno 12.000 na mesec); 2. Nadomestili bodo 28.000 demobiliziranih vojakov na mesec; 3. Povečali bodo za 20.000 mož število ameriške vojske.

V pooblaščenih krogih zatrjujejo, da bi mogel biti ta načrt spremenjen, če bi za to dal priliko nov razvoj dogodkov. Če bi namreč prišlo do premirja, bi lahko umaknili s Koreje večje število čet, če bi pa tamkajšnje vojaške akcije zahtevale večje število čet, bi pa zmanjšali število vojakov, ki jih mislijo poslati v ZDA. Sedanji načrt bi veljal, če bi na Koreji ostalo tako, kot je sedaj.

Nesreča v korejskih vodah

WASHINGTON, 14. — Na torpednem lovcu «Walke» je prišlo do eksplozije. Zdi se, da je ladja, ki je plula v vodah Vzhodne Koreje, naletela na plavajočo mino. Na torpednem lovcu je bilo 26 mrtvih in sedem ranjenih. Vendar je uspel brez pomoči drugih ladij pripluti v neko japonsko pristanišče.

Tožba v Wiesbadenu

WIESBADEN, 14. — Vdova po bivšem nemškem zunanjem ministru Von Ribbentropu je danes prijavila sodišču tovarno šampanjca Henkell, katere predstavnik je bil Ribbentrop preden je prišel na zunanje ministrstvo.

Gospa Ribbentrop, ki izhaja iz družine Henkell trdi, da ima njen sin po pogodbi iz leta 1942 pravico sodelovati v upravnem svetu družbe, sedaj ko je postal polnoleten. Družba Henkell pa noče spoštovati te pogodbe «zaradi političnih sprememb». Položila pa bi odškodnino. Razprava o tej zadevi bo v avgustu.

Brezplodna diskusija v Parizu

PARIZ, 14. — Današnja sedemdeseta seja namestnikov spet ni prinesla nič novega; trajala je nekaj več kot eno uro. Razgovori se vršijo še vedno okoli vprašanja atlantskega pakta in ameriških oporišč.

Davies, ki je danes predsedoval je ugotovil, da se diskusija brez vsakega haska nadaljuje in zaradi tega predlagal odgoditev seje do jutri.

Poročila o škodi pri poplavah na Hrvatskem

Polja, kjer je voda popolnoma uničila posevke, bodo posejali s prosom, ajdo in koruzo

BEOGRAD, 14. — Med nedavnimi nevrji na Hrvatskem je voda poplavila približno 100.000 ha obdelane zemlje. Najbolj je bilo prizadeto področje pri Bjelovaru, kjer je bilo poplavljenih 75.000 ha. Računajo, da je tam uničeno 30 odst. vseh posevkov. Velika škoda pa je tudi na poplavljenih travnikih. Te podatke, ki so zaenkrat še nepopolni, je danes objavil gospodarski svet LR Hrvatske. Poljedeljski strokovnjaki menijo, da bo mogoče približno na 15000 ha zemlje, kjer so bili posevki popolnoma uničeni, posejati proso, ajdo in neko vrsto koruze. Semena za to novo setev so že pripravili, nekaj pa so ga že poslali na poplavljena področja.

Hrvatska vlada je podvzela vršto ukrepov, s katerimi bo mogoče v najkrajšem času zbrati vse podatke na poplavljenih področjih. Prav tako bodo v kratkem na podlagi teh podatkov poslali tja pomoč v denarju, materialu in hrani. Komisije, ki so jih poslali na opustošena področja poročajo, da imajo zaenkrat tam še dovolj živil, ker so jih mogli v glavnem rešiti, še preden so reke prestopile bregove. Vendar bo te hrane kmalu zmanjkalo in bodo morali poslati kmetom nova živila. Za živino pa bodo morali poslati velike količine sena.

Volilni sporazum v Grčiji

ATENE, 14. — Zdi se, da je po sporazumu med liberalno in populistično stranko in gibanjem generala Plastirasa o volilnih vprašanjih odstranjena nevarnost vladne krize. Te tri stranke so se sporazumele o novem volilnem sistemu, ki predvideva proporcionalno razdelitev sedežev s posebnimi ugodnostmi za močnejše stranke. Če bi socialnodemokratski minister Papandreu odstopil, bi predsednik Venizelos lahko rekonstruiral vlado z liberalci, ki uživajo tudi podporo populistov in generala Plastirasa.

General Frederik, načelnik ameriške vojaške komisije v Grčiji, se bo v nedeljo odpeljal v Pariz, kamor ga je poklical general Eisenhower.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 21.00: «Vrag-varuh» Revija W. Osiris.
Excelsior. 16.30: «Vratolomna gospodična», B. Coodwyn, I. Hervey.
Nazionale. 16.00: «Razkošna sodrga», G. Cooper, M. Dietrich.
Arcobaleno. 15.30: «Največja strast» L. Parks, B. Hale.
Fenice. 16.30: «Indijanska kri» A. Quinn, K. de Mele.
Filodrammatico. 16.00: «Vihar na Indijskem oceanu», B. Crawford, E. Drew.
Alabarda. 16.00: «Trije lopovi», J. Wyman, J. Carson.
Armonia. 15.30: «Skupaj beživa!» G. Grant, G. Rogers.
Garibaldi. 15.00: «Mehikanska serenada», S. Temple, F. Tone.
Ideale. 16.00: «Stari morski volk» W. Beery.
Impero. 16.00: «Dunajska dekleta» W. Forst.
Italia. 16.00: «Jetnik iz Forta Rossa», I. Massay, N. Eddy.
Kino ob morju. 16.30: «Bog potrebuje ljudi», P. Fresnay, M. Robinson.
Savona. 15.30: «Ognjeno nebo», G. Peck, M. Mitchell.
Viale. 16.00: «Pariški valček» I. Printemps, P. Fresney.
Vittorio Veneto. 16.00: «Lisica» J. Jones, D. Farrar.
Azzurro. 16.00: «Junaški lopov», J. Hall, A. Jergens.
Belvedere. 16.30: «Velika pridobitev» J. Mayne, L. Day.
Marconi. 16.30: «Žene ponoči», T. Birell, W. Henry.
Massimo. 16.00: «Tokio Joe», H. Bogart.
Novo Cine. 16.00: «D'Artagnanov sin» G. M. Canale, P. Stoppa.
Radio. 16.00: «Nikoli nisi bila lepša», R. Hayworth.
Odeon. 16.00: «Pri zlatem konjičku» B. Grable, D. Hoynes.
Vittoria. 20.30: «Skrivnost Mary Harrisonove.

POLETNI KINO:

Javni vrt. 20.45: «Otočje v plamenih».
Rojan. 20.45: «Na poti orjakov».
F. Severo. 20.45: «Mehikanska korida».
Sv. Just. 21.00: «Giocondin nasmešek».

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

PETEK 15.6.1951.

Oddaja v slovenščini:

Poročila ob 7.00, 13.30, 19.30, 23.05 — 6.45 Jutranja glasba. 7.15 Jutranja glasba. 13.45 Lahka glasba. 14.00 Igra slovenski trio. 14.30 Od včeraj do danes. 14.35 Slovenske pesmi pojo mešani zbori. 18.00 Beethoven: Leonora št. 3 uvertura. 18.15 Iz znanstvenega sveta: O ljudeh, ki spreminjajo naravo rastlinstva. 18.30 Vedre melodije. 19.00 Poje basist Friderik Lupša. 23.10 Glasba za lahko noč.

Oddaja v italijanščini:

12.00 Koncert. 12.45 Melodije. 13.20 Intermezzo. 20.00 Ritmi na klavir. 20.15 Sindikalni pregled. 20.30 Razna glasba. 21.00 «Lucciola» glasbena komedija. 22.00 Lahka glasba. 22.30 Plesna glasba.

SLOVENIJA

6.15-7.00 Vesel jutranji spored s plošč. 12.00 Edvard Grieg: Lirična suita, Johann Svendsen: Romanca, Edvard Lalo: Norveška rapsodija. 12.40 Zabavna glasba. 13.00 Znani napevi. 14.00 Marjan Lipovšek: Balada, Peter Stojanovič: II., III. in IV. stavek iz klavirskega tria. 14.30 Dr. Lavo Cermelj: Relativnostna teorija - II. del. 14.45 Priljubljeni tangi. 15.15 Zabavna glasba. 15.30-16.00 Prenos iz Maribora. 18.00 Napevi iz filmov. 19.10 Kmečki trio. 19.30 Želeli ste - poslušajte! 21.00 Dr. France Koblar: Josip Stritar. 21.20 Komorna dela A. Arenskega. 23.30 L. H. Skerjanc: Koncert za klavir in orkester.

TRST II.

7.30 Jutranja glasba. 11.30 Za vsakega nekaj. 12.00 Sodobna Anglija. 12.10 Lisztov portret. 13.00 Glasba po željah. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Glas Amerike. 18.15 Violinski koncert v a molu 18.45 Ruska Velika noč. 19.00 Pogovor s ženo. 19.15 Pestra glasba. 20.00 Violinski koncert. 20.20 Ljadov: Kikimora, opus 63. 20.45 Lahka glasba. 21.00 Mojstri besede - Jožef Morton. 21.30 Glasba iz baletov. 22.00 Beethoven: Simfonija št. 5. 22.32 Operetni odmevi. 23.00 Glasba za orgle. 23.35 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.30 Glasba in pesmi iz filmov. 12.00 Melodije in romance. 12.20 Operna glasba. 13.25 Tu in tam po svetu. 14.10 Oktet jazz. 14.30 Melodičen orkester. 17.30 Spored BBC. 18.00 Godba na pihala. 18.25 Komorna glasba. 19.00 Glas iz Amerike. 20.15 Aktualnosti. 20.33 Dunajski simfonični orkester. 22.15 Ritmi in pesmi. 23.20 Plesna glasba.

ŠPORTNI DNEVNIK

Bo ostala Triestina v ligi

Geslo je: ne izgubiti - Boljša moštva popustljiva proti zadnjim?

Kaj bo v nedeljo? To in samo to zanima trenutno nedeljske obiskovalce tekem Triestine. Njim ni mar visoka politika kupovanja in prodajanja igralcev ob spremljavi milijonov, hočejo le nogometa. Prešlo jim je v kri, da zapuste v nedeljo po kosilu družino in se odpravijo na igrišča.

V ponedeljkovem poročilu odpravi take junake ena sama besedica: deset tisoč, včasih celo dvajset, kot je bilo prejšnjo nedeljo (a ne začenjajmo za božjo volji obujati spominov na nedeljo, siaba volja se ni še dovolj polegla).

V zameno za trud in denar dobijo pravico do preklinjanja sodnikov, burnega navijanja in še to povrhu, da lahko končno povedo kar jim je na srcu, ne da bi jih mil pogled prisilil k tišini. Samo s tem se mora zadovoljiti žal nedeljski gledalec v Trstu, kajti moštvo njegovega srca mu ne da tistega, za kar je pravzaprav začel nedeljski križpot: lepe igre. Listajoč po našem listu in komentarjih iger Triestine, ki so včasih bolj mili, kot v drugih dnevnikih, smo samo dvakrat ali trikrat z veseljem napisali, da smo videli igro; pojem, ki mu posebno mlajši včasih že ne vedo pravega pomena.

Sedaj se ljudje bojijo, da izgubijo še to malenkost, svetilnik v tegobah. Triestina namreč obeta, da se bo poslovila od sobratov A lige. Kar vidimo kakšno bi bilo razpoloženje, ko bi iz zvočnika po nedeljski tekmi povedali rezultate in potrdili smrtno sodbo.

Stanje med zadnjimi na lestvici je tako: Lucchese in Triestina 28 točk, Padova in Genoa 27, Roma pa 26 točk.

Nasprotniki zadnjega kola: Lucchese - Como, Inter-Genoa, Roma-Milan, Padova-Napoli in Triestina-Novara.

Z zmago nad Novaro bi Triestina bila na varnem. Že z devetindvajsetimi točkami je življenje enajstoricam praktično rešeno. Najmanj možnosti ima torej Roma, ki bi lahko upala na kvalifikacijski turnir samo v primeru, da Lucchese in Triestina izgubita, Padova in Genoa pa dobita največ eno samo točko.

Najprijetnejši položaj, v kolikor lahko govorimo o večjih ali manjših prijetnostih v teh conah, ima Lucchese, ki bo zelo verjetno zmagala proti Comu.

Genoa igra v Milanu proti Interju. Po vrednosti mu ne bi smela seči niti do roba čevlja, a vemo, da kjer druge stvari ne pomagajo, lahko zaleže sentimentalnost (včasih izražena v številkah). Inter tako ne more več spremeniti svojega drugega mesta. Zato točka več ali manj.... Tudi Roma bi morala imeti zapečateno usodo proti Milanu. A za njo prav tako velja enak paragraf kot za Genov. Padova in Napoli: naša prognoza: 1.

Nogometna federacija je sicer svečano proglasila, da bo kaznovala one enajstorice, ki bi nastopile v zadnji tekmi z rezervnimi igralci, a kdo bo lahko določil takim stvarem natančne meje. «Slab dan» igralcev še nikoli ni bil kaznovan.

Pa Triestina? Včeraj je obzorje bilo temnejše, danes pa se je razjasnilo. Povod zato je dala kazen, ki je zadela Arangeloviča, enega od nenadomestljivih stebrov novarske taktike, najboljšega soigralca velikega Piole. Nekaj je oporekal sodniku, pa je bil izključen do konca julija.

Zadnji trening Tržačanov je bil v sredo, nakar so se umaknili igralci v oddaljeno furlansko vas, kamor gredo pred vsako važno tekmo, je pa navadno tabu za novinarje in podobne ljudi.

V nedeljo bo torej veljalo geslo; Za nobeno ceno se ne sme izgubiti- Kajti pri tem, kar je ostalo od nekdanje Triestine, bi bila zmaga brez botrske pomoči mogoča le z izredno srečo. Kvaliteta današnje Triestine odgovarja namreč slabšemu moštvu druge jugoslovanske lige.

Kaj bo v nedeljo?

PLAVANJE

Jugoslavija-Avstrija: odloženo

Plavalni dvoboj med Jugoslavijo in Avstrijo, ki bi se moral začeti 17. t. m. na Dunaju je odložen.

Rezultati trening-tekem državnih reprezentantov, ki so se pred odhodom na Dunaj zbrali v Ljubljani, so v drugem drevu taki:

MOSKI: 200 m prosto: 1. Stipetič Mislav 2:18.2; 2. Vidovič 2:22.5; 3. Franjkovič 2:25.0; 4. Finci 2:29.0. **200 m prsno:** 1. Barbieri 2:50.0; 2. Kučar 2:52.2; 3. Pandur 2:52.7; 4. Trojanovič 2:53.0. **100 m prosto:** 1. Mihajlov 1:01.2; 2. Skanata 1:01.4; 3. Franjkovič 1:03.4.

ŽENSKE: 100 m hrbtno: 1. Pelan 1:25.6; 2. Ligorio 1:28.5; 3. Grkinič 1:30.2; 4. Majcen 1:30.4; 5. Vauhnik 1:39.2. **400 m prosto:** 1. Loparič 5:49.4; 2. Grkinič 6:09.5; 3. Zupančič 6:24.1; 4. Lavrabčič 6:28.6; 5. Sobotinčič 6:29.4.

* * *

Na svetovnem mladinskem šahovskem prvenstvu je na vodstvu Jugoslovan Bora Ivkov, ki je iz treh partij nabral tri točke.

* * *

DETROIT, 14. — Švedsko nogometno moštvo A.I.K. je premagalo selekcijo iz Detroita s 6:0 (1:0)

Zlato tele vabi

OSLO, 14. — Norveški nogometaš Henry Johanson, ki je nedavno odklonil ponudbo italijanskega Kluba Fiorentine, ki mu je ponujala 150.000 kron, je danes ponovno sprejel gospoda Casadeja, ki mu je prinesel nove predloge florentinskega društva.

Po Johansonu, ponuja Fiorentina sedaj 180.000 kron. Igralec pa je v resni zadregi; ne ve za kaj bi se odločil. Preden bo pristopil v društvo bo dobro preštudiral pogodbo, predvsem pa številko, ki bi mu jo odvzel davek. (Službena menjava: 7,14 norveške krone je en dolar).

Angleži in stave

LONDON, 14. — Iz poročila kraljevske podkomisije za statistiko se vidi, da 44 odstotkov odraslih Angležev stavi na konjskih dirkah, 39 odstotkov državljanov izgublja denar na nogometnih stavah, 4,1 odstotka pa je onih, ki imajo svoje favorite med psi. Vsota nogometnih stav je povprečno 52 milijonov šterlingov letno, pri konjih pa celo 130 do 180 milijonov. Velika večina ljudi, ki stavi je srednjih let in zasluži povprečno 5—10 šterlingov na teden.

Stave pomenijo za Anglijo velik ekonomski in socialni problem. Cerkev je zaman poskušala nasprotovati in je propadla tudi v težnji po zakonu, ki naj bi omejil to tipično angleško strast.

Davisov pokal

Švedska Velika Britanija 2:0

LONDON, 14. — V prvi tekmi tretjega kola teniškega tekmovanja za Davisov pokal je Sved Lennart Bergelin premagal Angleža Paisha z 9:7, 6:1, 6:3.

Proti pričakovanjem je tudi drugi singl bil domena Svedske. Mladi Sven Davidsson je porazil v štirih setih britanskega prvaka Tonja Mottrama s 4:6, 7:5, 6:2, 8:6.

Jutri pa zares

NEW YORK, 14. — Zaradi slabega vremena so že enkrat prenesli za 24 ur boksarski dvoboj med Lee Savoldom in Joe Louisom. Mach bo jutri zvečer. Da ne bi vreme zopet priredilo neljubega presenečenja, bodo boksali v Madison Square Gardenu in ne več na prostem v Polo Groundsu. Vzrok za to je še drugi: isti večer je v New Yorku na odprtem tudi velika tekma v baseballu in po zakonu dve veliki prireditvi na prostem ne smeta biti istega dne.

Prvi proizvajalec tekočih plinov.

Ob 15. obletnici velikih uspehov poklanja tvrdka "LIQUIGAS„d.d. brezplačno 100.000 novim naročnikom prvo posodo z 10 kg. vsebine.

Za informacije obrnite se na tvrdko

HISTRIA

TRST - Ul. M. D'Azeglio, 12

in na njene razprodajalce v Trstu in na Goriškem.

Pustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

JAROSLAV HAŠEK

III. DEL

181. PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

«Gospod frajtar, ko vas takole gledam, se vselej spomnim na nekega frajtarja Bozbo, ki je služil v Tridentu. Ko so ga imenovali za frajtarja, se je začel že prvi dan debeliti. Začel mu je otekati obraz in trebuh se mu je tako napel, da so mu bile že drugi dan erarne hlače preozke. In kar je bilo najhujše, ušesa so mu začela rasti v dolžino. Dali so ga torej v bolnico; polkovni zdravnik je povedal, da se to dogaja pri vseh frajtarjih. Spočetka se napihnejo, pri nekaterem to kmalu mine, ampak tole je hud primer; ta mož bi utegnil počiti, ker mu gre to od zvezdice na vratu do popka. Da bi ga rešili, so mu morali zvezdico odrezati, in on je spet shujšal.»

Odslej si je Švejk zaman prizadeval, da bi mogel prijateljsko govoriti s frajtarjem. Frajtar je na vse molčal, Švejk pa je nadaljeval: «Tako se mi zdi, gospod frajtar, da vas je morala zadeti kaka nesreča, ker ste zgubili dar govora. Poznal sem mnogo žalostnih frajtarjev, ampak takšnega kupčka nesreče, kakor so oni, gospod frajtar — odpustite in ne zamerite! — še nisem videl. Zaupajo naj mi, kaj jih trapi, in morda jim bom svetoval, zakaj vojak, ki ga vodijo z eskorto, ima zmerom več izkušenj kakor tisti, ki ga stražijo. Ali pa vedo kaj, gospod* frajtar, da nam bo pot krajša, nam naj nekaj pripovedujejo, morda o tem, kako je pri njih doma, ali so tam ribniki ali morebiti kaka grajska razvalina in kaj se o nji govori?»

«Tega mi je že dovolj», je zavpil frajtar.

«To so srečen človek, gospod frajtar», je dejal Švejk, «nekateremu človeku ni nikoli dovolj.»

Frajtar se je zagrnil v popoln molk, ko je bil izgovoril svojo poslednjo besedo: «Pri brigadi ti bodo že pokazali, jaz pa se s teboj ne bom ukvarjal.»

V eskorti je bilo sploh zelo malo zabave. Madžar je govoril z Nemcem na poseben način, ker je znal iz nemščine samo: «Jawohl»* in «was?»** — Kadar mu je Nemec kaj razlagal, je Madžar kimal: «Jawohl», in kadar je Nemec umolknil, je rekel Madžar: «Was?» in Nemec je začel znova. Poljak iz eskorte se je aristokratsko držal, za nikogar se ni menil in se je sam zase zabaval s tem, da je smrkal na tla, uporabljajoč za to zelo spretno palec desne roke, potem pa je tisto na tleh razmazoval s puškinim kopitom, zasvinjeno kopito pa brisal v hlače in pri tem venomer mrmral: «Sveta devica!»

«Ti tega preveč ne znaš», mu je rekel Švejk. «V Bojišču je prebival v kletnem stanovanju pometač Mahaček, ta se je useknil na okno in je to tako izurjeno razmazal, da je iz tega nastala slika, kako Libuša prerokuje slavo Prage. Za vsako tako sliko je dobil od žene takšno državno stipendijo, da je imel gobec ves zabuhel, vendar on ni prenehal in se je v tem čedalje bolj izpopolnjeval. To je bila tudi edina njegova zabava.»

Poljak mu ni odgovoril in na konec je vsa eskorta tako molčala, ko da gre na pogreb in premišlja s pieteto o pokojniku.

Tako so se bližali štabu brigade v Wojaliczi.

* * *

Ko so Švejka pripeljali na brigado ter šli na povelje službujočega častnika z njim k polkovniku Gerbichu, je sedel pri njem v pisarni poročnik Dub.

Medtem je bil poročnik Dub doživel zopet eno pustolovščino. Za Felsztynom je srečala enajsta stotnija transport konj. Poročnik Dub pravzaprav sam ni vedel, kako se je zgodilo, da je hotel pokazati nadporočniku Lukašu svojo umetnost v jahanju in kako je skočil na konja, ki je z njim izginil v dolino k potoku, kjer so pozneje našli poročnika Duba zasajenega v majhnem močvirju, tako da bi ga menda niti najbolj spreten vrtnar ne znal tako vsaditi. Ko so ga ven potegnili, ni poročnik Dub nič tožil, samo tiho je stokal, kakor da bi umiral. Pripeljali so ga k štabu in položili v majhnem lazaretu.

V nekaj dneh je toliko okreval, da je zdravnik rekel, da mu bodo še dvakrat ali trikrat namazali hrbet in trebuh z jodovo tinkturo, potem pa spet lahko odide za svojim oddelkom.

Zdaj je torej sedel pri polkovniku Gerbichu in se z njim razgovarjal o najrazličnejših boleznih.

Ko je zagledal Švejka, je glasno zaklical: «Torej te že spet imamo!»

Zavoljo popolnosti moramo še pripomniti, da je poročnik Dub pri svoji pustolovščini utrpel majhen pretres možganov; zato se ne smemo čuditi, da je stopil tik pred Švejka ter v verzih klical boga na pomoč k borbi s Švejkom: «Oče, glej, kličem te; topovi prah in dim krog mene dvigajo, ognjene strele grozeče švigajo, Oče, tebe, ki bitke ravnaš, kličem in prosim, Oče naš, spremljaj me v boj s temle lumpom... Kje si bil tako dolgo, nepridiprav? Kakšno uniformo imaš na sebi?»

Pripomniti moramo tudi, da je imel polkovnik v svoji pisarni vse zelo demokratično urejeno, kadar ga ni mučil protin. Izmenjavale so se pri njem vse mogoče šarže in poslušale njegove nazore o oteklem palcu. Tudi zdaj, ko je prišel Švejk, so se zbrale v polkovnikovi pisarni razne šarže in čakale, kaj bo, medtem ko je polkovnik študiral dopis, ki ga je na štab brigade naslovil in seveda tudi sestavil major iz Premišla.

Poročnik Dub pa je nadaljeval svoj razgovor s Švejkom: «Ti me še ne poznaš, toda ko me spoznaš, boš od strahu crknil.»

Polkovnika je majorjev dopis kaj malo poučil, ker ga je major narekoval še pod vplivom majčkene zastrupitve z alkoholom.

Polkovnik Gerbich pa je bil vzlic temu dobre volje, ker ga včeraj in danes palec ni prav nič bolel.

«Torej, kaj ste pravzaprav zagrešili?» je tako prijazno vprašal Švejka, da je poročnika Duba kar pri srcu zbodlo in ga prisililo, da je namesto Švejka sam odgovoril:

«Tale mož, gospod polkovnik», je predstavljal Švejka, «se dela bedaka, da bi s svojim idiotstvom zakrival svoje lopovščine. Ne poznam sicer vsebine dopisa, ki je prišel z njim, pa vendar domnevam, da je tale nepridiprav zopet nekaj zagrešil, toda v večjem merilu. Če dovolite, gospod polkovnik, da se seznanim z vsebino dopisa, bi vam mogel dati eventualno neke direktive, kako je treba z njim ravnati.»

(Nadaljevanje sledi.)

* Da.
** Kaj?

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I. Tel 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir. Cona B: izvod 3, mesečno 70 din. FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din. - Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska - Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST.